

DOMOLJUB

ŠTEV. 21.

V LJUBLJANI, DNE 21. MAJA 1931

LETO 44

Cena 38 Din za celo leto. Za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din. Izhaja vsako sredo. Spisi in dopisi naj se pošiljajo Uredništvu »Domoljub«, naročnina, reklamacije in inserati Upravištvu »Domoljub« v Ljubljani.

Ljubimo faro in domačo farno cerkev

Čudovito lepo je pisal nedavno duhovniški list »Vzajemnost« o najboljši organizaciji, to je o fari. Postavimo tu sem le nekaj stavkov: ... Najboljša organizacija v dolini slovenski je — fara. Je izvora apostolskega, preizkušena, kakor daleč sega ime, je celica živega krščanstva. Članica je velike pokrajinske zveze — sv. Cerkve. Sam Kristus ji je pritisnil pečat, da je njegova ljubljanka, njegova izvoljenka, živa utripajoča žila njegove neveste, sv. Cerkve. Program farne organizacije je: sv. evangelij. Ustanovitelj fare je po apostolih Kristus. Prva vlna Krijž d. xv. eniatx eniatx Kristus. Pravilnik fare je dekalog, norme krščanske pravičnosti. Tako je fara postojanka Kristusovega podjetja za zveličanje ljudi. Ima naravnosten stik s Cerkvijo, naravnosten stik s Kristusom, naravnosten stik z neumrjočimi dušami, s človeškimi srci, ki so gredice čednosti, ki so vrtovi kraljestva božjega ...

Podobno je pisal pred dobrim letom slovenski dijaški list o farni organizaciji: ... Osmovna celica vsega občestvenega življenja nam je župnija. To je tud papeževa želja. Župnija naj postane avtonomno kraljestvo, ki mu je središče župna cerkev. Župnija je temelj novega misteriocentričnega življenja, ker je najbolj plastična grupacija vernikov okrog sv. skrivnosti. Srednik skrivnosti je župnik.

Ni čudnega, da tudi cerkvena postavodaja povdarja važnost fare in farne cerkve. Vernike je treba opominjati, — naglašajo cerkveni zakoniki (kan. 467), »da zahajajo, kjerkoli

je to mogoče v svojo župno cerkev, tam prisostvujejo božji službi in poslušajo božjo besedo.« Papež Benedikt XV. je l. 1917 pisal, da je komaj katera stvar, ki naj bi o njej razmišljali tako važna, kakor versko življenje po župnijah. Nekdaj je bila župnija podobna družini. A stara disciplina je — na žalost propadla in sedaj malokje dušni pastir komaj še pozna svoje ovce in ovce komaj še kdaj slišijo glas svojega pastirja.

Množe se sicer organizacije, a navezanost na faro vedno medli; in bolj ko je razlahljana vez in skupnost s faro, bolj tudi peša tista verskonravna kremenitost in zanesljivost, tista heroična doslednost in zvestoba, ki je bila nekdanj doma malone v vsaki hiši, a ki je danes in jutri vedno bolj redka, vedno bolj — redka. Fara sama je vzgajala krepke značaje, značajne stebre reda in vsestranske poštenosti. Cela fara je bila regulativ vsega mišljenja in življenja in ravnanja. Danes ima naš človek 99 pravilnikov prej, nazadnje pride šele — pravilnik fare. Fara tja, fara sem; moderen človek gre mimo fare svojo pot naprej! In ta pot je prežal, le prečesto — pot greha — pot pogube.

Osredotočimo torej znova svoje življenje in mišljenje okrog fare! Središče vsega katoliškega življenja in delovanja mora postati zopet župna cerkev in farni oltar, na katerem se daruje misterij sv. maše za okrog stoječo župno družino! Najboljša organizacija na svetu za cilje večne — je fara.

O lovskem zakonu

Jugoslovanska metska Kzveza je poslala g. ministrskemu predsedniku glede novega lovskega zakona, ki so ga izdelali v ministrstvu za šume in rude, spomenico, ki se glasi takole:

Gospod predsednik!

K načrtu novega lovskega zakona za celo državo si dovoljujemo predložiti sledečo prošnjo, oziroma spomenico:

1. Koristi občin, ki jih imajo iz dohodkov lovske zakupnine, so samo navidezne. Mislimo, da se ne motimo, če si upamo trditi, da je samo to leto v dravski banovini zajec v marcu in februarju napravl posestnikom škode za več milijonov

dinarjev. Da ne bo nobenega dvoma, posamo, da se škoda uradno ugotovi.

2. Razširjanje fazanov v lovskih okoliših, kjer prevladuje kmetška posest, povzroča velikansko škodo posebej pri fižolu in koruzi ter uničuje tudi druge kulture.

3. Tudi divje svinje in bele kune uničujejo delujojo na kmetijsko kulturo.

4. Povzročena in neporavnana škoda presega to leto gotovo večletne dohodke iz lova.

Na podlagi gornjih ugotovitev in dolgoletnih izkušenj pri izvrševanju sedanjega lovskega zakona, si dovoljuje Kmetška

zveza v imenu kmetškega prebivalstva predlagati:

1. Lov naj preide v izključno pravio političnih občin. Občine naj svobodno razpolagajo z lovom tako, da dajo izvrševati lov po svojih zaupnikih, ali pa ga sposebnim dogovorom izročijo privatnikom ali korporacijam v najem.

2. Poleg divjih živali, kakor jih že pozna dosedanji lovski zakon, naj se proglasijo kot nezaščitene tudi divji zajec, fazan, bela kuna in divja svinja.

3. Med kmetiskim ljudstvom v dravski banovini vlada veliko vznemirjenje in nezadovoljstvo, ker so se pri izdelavi načrta novega lovskega zakona zasliševali samo lovci, oziroma lovska udruženja, ki le slabo upoštevajo dejanske razmere in potrebe malega kmeta, kmetje sami, oziroma njihove stanovske organizacije pa s niso zaslišale. Zato si dovoljujemo prositi da se pred definitivno redakcijo lovskega zakona zaslišijo še zastopniki malokmetijstva in sicer: Jugoslovanska Kmetška zveza v Ljubljani in Kmetška zveza v Mariboru, Kmetijska družba v Ljubljani, Županska zveza v Ljubljani, Sadržarsko in Vinarsko društvo za dravsko banovino v Ljubljani.

Gospod ministrski predsednik! Smatrali smo za svojo dolžnost, da opozorimo Vaše blagorodje in druge merodajne faktorje na dejanski položaj in na mišljenje ljudstva glede lovskega zakona, ker mislimo, da je nujno potrebno in za državo koristno, da se donese tak lovski zakon, ki bo vpošteval in varoval interese kmetškega stanu.

Enaka spomenica se je poslala g. ministru za kmetijstvo, g. ministru za šume in rude, g. ministru pri predsedništvu vlade dr. Srčiču, g. ministru Uzunoviču in g. banu dravske banovine v Ljubljani.

Varno naložite svoj denar v Vzajemni posojilnici v Ljubljani, poleg hotele »Union«.
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestiva, prot poročilu t. t. d.

AD V VSAKO HISO »DOMOLJUB«

PO SVETU

Katoliška cerk

s Sv. Oče svari fašiste. Papež Pij XI. je nedavno izjavil, da mora biti fašizem pokoren cerkvi in njenim poglavarjem, ako hoče ostati katoliški. Papež je pisal milanskemu nadškofu kardinalu Schusterju, katero se smatra kot naravnostni odgovor tajniku fašistične stranke, Giovanni Giurati ter se glasi: »Fašizem pravi, da je katoliški in da hoče ostati katoliški; da pa bo katoliški tudi v dejanju in ne samo v besedi, da bo resnično katoliški, mora poslušati cerkev in nje voditelje, in mora misliti s cerkvijo in nje voditelji.« Papež je ostro zavračal fašistično stranko radi vmešavanja v vero. Fašizem je dolžan, da Cerkev ne samo sledi, marveč da jo tudi podpira.

s Tudi tisti so krivi, ki dopuste, da do kaj takega pride. Papež je sprejel skupino ljudi iz Španije, ki so se mu prišli pokloniti. V svojem govoru se je dotaknil tudi dogodkov na Španskem in poudaril, da je navzlic temu, da o vsaki vesti ni mogoče reči, ali je resnična, vendarle mnogo žalostnih stvari, za katere so odgovorni tisti, ki jih delajo, pa tudi tisti, ki puste, da do tega pride.

s Japonski minister o zaslugah krščanstva. Na Japonskem pripravljajo zakonito ureditev verskih razmer. Vladni medverski zakonski načrt je nedavno parlament odklonil. Vlada je nato načrt izboljšala in ga znova predložila parlamentu. Toda razpoloženje je bilo tako neugodno, da je vlada zakon še pred glasovanjem umaknila. Proti načrtu so ugovarjali budhisti in protestanti; katoličani bi ga sprejeli, ker bi bil mogel kljub pomanjkljivosti služiti kot temelj za miren razvoj krščanstva. Ob tej priliki je izdal prosvetni minister zanimivo knjižico, v kateri pojasnjuje razloge, ki so nagnili japonsko vlado, da prizna krščanstvu isti zakoniti položaj kakor šintoizmu ali budizmu. Knjižica ugotavlja, da je obnovljena cesarska oblast pred 60 leti odpravila prepoved proti krščanstvu in ustava je prinesla osebno svobodo v verskih stvareh. Vendar je veljalo krščanstvo še kot tuja vera, ki se je le molče dopuščala. V zadnjih 30 letih je zakonodaja pristevala krščanstvu, ne da bi ga imenovala, med ostale, nedomače vere. V tem pa je število kristjanov — nadaljuje poročilo — naraslo na 336,068 duš; in ti kristjani so storili za deželo na vzgojnem in socialnem poprišču izredno veliko. Sprito teh dejstev si je štel vladar v dolžnost, da prizna krščanstvu enak zakoniti položaj kakor šintoizmu in budizmu. Krščanstvo ni kaka nova vera, marveč ima za seboj dolgo zgodovino v kulturnem svetu ter se je znala v Evropi prilagoditi vsem vladnim oblikam. Japonski narodni značaj se nagiba k najširši strpnosti; to dejstvo se mora uveljaviti tudi v japonski zakonodaji. »Osservatore Romano« ki prinaša to poročilo, pripominja, da pomenjajo te vladne izjave zelo veliko za ugled in napredek katoliške Cerkve na Japonskem. Dejansko se med japonskimi kulturnimi krogi za katolištvo vedno bolj širi, dasi izpreobrnitve za enkrat niso pogoste.

Italija

s Razno. Nadškof dr. Fr. Sedej je sicer srečno prestopil smrtnonevarno bolezen, vendar je še slaboten ter se mora varovati. V nedeljo 10. maja se ni mogel udeležiti jubilejne slavnosti v Ogleju. Namesto njega je imel pontifikal in slavnostni govor tržaški škof dr. Alojzij Fogar. Zdi se, da bo nadškof letos tudi primoran opustiti birmovanje, dokler se mu zdravje ne izboljša. — V Trstu so se letos opustile slovenske procesije križevega tedna, kjer so bile še v navadi. Kjer se pojo slovenske litanije, so se povsod odpele v cerkvah brez procesije izven cerkve. — V Hrušici pri Podgradu na glavni cesti iz Trsta na Reko je avto povozil na smrt Štefana Ceka, hišnega posestnika in gostilničarja. Bil je ugleden mož in oče deveterih otrok. — Nove zvonove so dobili v Repentabru. — Tržaška porota je izrekla oprostilo razsodbo glede Ernesta Krušca iz Batuj na Vipavskem, ki je bil obdolžen, da je v neki goriški gostilni dejal: »Italijanska vojska je vojska lačnih«. Krušca sta tožila dva Italijana. Sodisce ga je zdaj oprostilo toda po nedolžnem je presedel že eno leto ječe.

s Ali jih samo še izredno sodišče drži pokonci? Fašistični parlament v Rimu je zelo kratko razpravljal o načrtu zakona, s katerim se delovanje izrednega sodišča za zaščito države podaljša za dobo petih let. Poslanec Capina je v svojem govoru samo ponovil Mussolinijeve besede o novem zakonu. Pravosodni minister Rocco je naglasil, da niti ne smatra za potrebno, da bi govoril le eno samo besedo o tej stvari, ker vsa Italija dobro ve, kakšne važnosti je izredno sodišče za fašizem, in bi bila vsaka razprava o tem nepotrebna. Fašistični parlament je nato sprejel zakon.

s Slovence zapirajo naprej. V Ročinju pri Kanalu so zaprli Antona Kamenščka. Njegov brat Severin Kamenšček, trgovski pomočnik je pod ključem že mesec dni. V Gorici je policija aretirala Jožefa Kamenščka, ki je imel gostilno na Korzu. Ta je bratranec prvih dveh. Gostilno je dala policija zapreti. V Ročinju so orožniki pri Kamenščkovih izvršili strogo preiskavo. Vzrok aretacij ni povsem znan. Imenovani so baje napravili nedejski izlet v Trst, kjer so se dali slikati držeč v rokah motiko in srp. Policija je to smatrala za protidržavno manifestacijo in je aretirala okoli 25 Slovencev; v zaporu so ostali samo štirje, med temi Severin Kamenšček. Kakor rečeno, sta bila te dni aretirana še ostala dva Kamenščka. — Nadalje je goriška policija aretirala dva slovenska trgovska pomočnika v Gorici, in sicer Ivana Lebana in Jožefa Lebana, oba iz Zab na Tolminskem. Na Grahovem ob Bači so fašistična oblastva zaprla Ivanu Rejcu gostilno iz razloga, ker se kot Slovenec ni hotel vpisati v fašistovsko stranko in ni dopustil, da bi mu fašisti spremenili ime v Rezi. Njegov sin dijak Zorislav je bil januarja radi osumljenja proti italijanske propagande aretirani kot »črni brat«; pozneje je goriška policija na Mussolinijev ukaz »črne brate« sicer izpustila, vendar so bili vsi izključeni iz šole. »Črni bratje«, sami mladi dijaki od 13. do

18. leta, so po zahtevu goriške policije namerali razstreliti solkanski most in dom fašistične mladinske organizacije »Balilla« v Gbrici.

Španija

s Še ni miru in reda. Monarhistični občinski svetniki v Madridu se ne bodo več udeleževali občinskega dela. Pravijo, da jim ni zajamčena svoboda. — Španski minister za zunanje zadeve in zastopnik Rusije Litvinov sta menda že sklenila pogodbo o medsebojnem priznanju vlad teh držav. — Vlada je zaprla vseučilišče v Valladolidu, ker so dijaki zahtevali, naj jim profesorji izročijo potrebna zrelostna izpričevala brez izpitov. Dijaki pravijo, da so se žrtvovali za revolucijo in ni bilo časa za učenje.

Amerika

s Slovan župan drugega največjega ameriškega mesta. Poročali smo že, da je bil 7. aprila v ameriškem mestu Chicagu izvoljen za župana Čeh 56letni Anton J. Cermak. Novi čikaški župan je bil rojen leta 1875. v Kladnu blizu Prage na Češkem. S svojimi starši je prišel v Ameriko, ko je bil star komaj eno leto, in sicer v premo-garsko naselbino Braidwood, Ill. Ko je bil Cermak še v svojih deških letih, je opravljaj razna dela. Sprva je z malim vozičkom prodajal drva, zatem je bil pa zaposlen v neki tovarni. Ko je zahteval večjo plačo, ga je njegov delodajalec odslovil. Nato je delal v rovu kot premogar. Zatem se je preselil s svojimi starši v Chicago, kjer je prodajal zemljišča in raznovrstno drugo blago. Ko je dosegel starost 21, let se je zanimal za politiko. V Chicagu je bil večkrat izvoljen v mestni občinski svet, kasneje je bil pa glavni okrajni komisar. Ko so vest o izvolitvi Cermaka zvedeli v njegovem rojstnem mestu, v Kladnu, na Češkem, so ta slučaj na slovesen način proslavili. Cesto njegove rojstne hiše so prekrstili v Cermakovo cesto. Tako imadanes glavne posle drugega največjega mesta v Združenih državah ameriških v svojih rokah Čeh Anton J. Cermak. Slovani smo nanj lahko ponosni.

s Razno. V Clevelandu so umrli Martin Smalc p. d. Gorsetov iz Prečne na Dolenjskem, — Andrej Znidaršič iz vasi Kal pri Košani, Anton Zavrl od Sv. Križa pri Litiji, Marija Slavič roj. Hirs iz Smihela pri Žužemberku, Frank Zust iz Ziri, Josip Barbič iz Marečja pri Trnovem na Notranjskem, Andrej Kikel iz vasi Luže pri Kočevju, Matija Jalen iz Radovljice na Gorenjskem. — V Rockdale pri Joietu je bil izbran za župana Slovenec Jožef Kuhar. Je rojen v Ameriki, vendar je zaveden Slovenec. Bog ga živi! — V Rock Springs Wyo je odšla na drugi svet Francka Jereb, rojena pri Sv. Joštu nad Vrhniko. — V St. Louis Mo. je umrla Uršula Zorko, roj. Lukežič, iz vasi Kot, fara Semič na Dolenjskem. — Društvo Orel je priredilo v clevelandskem »Slovenskem narodnem domu« materinsko proslavo. — V Chisholmu so pokopali Maksa Robnika iz Luč pri Ljubnem na Štajerskem. — V Bridgeportu je preminula Ana Kočevar roj. Straus iz Ce-

KAJ JE NOVEGA

Pozor!

CENJENE NAROČNIKE, ki imajo iz kakršnega koli vzroka še kaj zastanka na naročnini za »Domoljuba« za prvo poletje tekočega leta, tem potom vljudno pa nujno opozarjamo, da se jim pošiljanje lista ustavi, ako takoj po prejemu te »Domoljubove« številke ne pošljejo zapadle naročnine. Število zamudnikov je letos sicer neprimerno manjše, kot druga leta ob tem času, toda zelo žal bi nam bilo za vsakega naročnika, ki bi odpadel na ta način.

Upravi »Domoljuba« v Ljubljani.

Prva pomoč v nezreči, ki me je zadela dne 1. marca 1931, ko mi je pogorela hiša in vse, kar sem imel v njej, je bilo onih 2.000 Din, ki sem jih prejel od »Domoljuba«, in za katere se v globoki hvaležnosti zahvaljujem. »Domoljuba« ne pozabim moja hiša mu ostane zvesta!

Migalica pri Mirni 25. maja 1931.

Franc Sebanč, s. r.

d Delavstvo Jugoslovanske tiskarne, kjer se tiska naš list je stopilo v štrajk. Ker more tiskarna zaenkrat izvršiti le najnujnejša dela, smó se morali omejiti tudi pri našem listu. Upamo, da se stvar v kratkem uredi, zato prosimo naročnike, da zaenkrat potrpe. Tudi dopisov ne moremo vseh priobčiti. Pridejo pozneje na vrsto.

d Dva veličastna tabora Katoliške akcije sta se vršila te dni, prvi pri Sv. Joštu, drugi na Zdenški rebri pri Dobre-

poljah. Oba sta bila krasno obiskana od fantov in mož. Pri Sv. Joštu je spovedoval pridigoval in maševal tudi g. nadškof dr. Jeglič. Na zborovanju sta poleg drugih govorila dr. Basaj in profesor Dolenc, povdarjajoč potrebo dejanskega krščanstva. Na Zdenški rebri je imel cerkveni govor in sv. mašo g. dekan Skubic, na zborovanju pa sta govorila vseuč. prof. dr. Fabijan in urednik »Slovenca« Kremžar. Na obeh zborovanjih je bilo navzočih ti-soče mož in fantov.

d V Ljubljani je bilo birmanih o bin-koštih 1691 otrok. Med botrami je bila tudi neka 90 letna.

d Na dopust je odšel g. pomočnik bana dr. Otmar Pirkmajer.

d Peki so podražili kruh za 50 para pri kilogramu in sicer prvi dan, ko se je cena moki za malenkost zvišala. Ko pa je svoj čas cena pšenici globoko padla, smo pa morali čakati mesece in mesece na pocenitev.

d Nekaj o Ljubljani in njeni bodočnosti. Ljubljana je štela l. 1921. 53.298 prebivalcev, l. 1931. pa 59.768 prebivalcev; Vič l. 1921. 5096, l. 1931. 6958; Moste l. 1921. 5421, l. 1931. 7279; Zgornja Šiška l. 1921. 2380, l. 1931. 3954; Št. Vid l. 1921. 3078, l. 1931. 3728; Ježica l. 1921. 2166, l. 1931. pa 3189. S priključitvijo vseh teh okoliških občin, s Štepanjo vasjo in z Rudnikom vred, bi tako povečana Ljubljana štela približno 90.000 prebivalcev. V prihodnjih 10 letih pa, če bo razvoj običajen in prav nič pretiran, bi Ljubljana že prekoračila svojih prvih 100.000 Ljubljana bi s tem postala veliko mesto.

d Na Brezje se je peljala bolna, nazaj je prišla zdrava. V Begunjah na Gorenjskem

Lokomotiva padla na prometno cesto. V Essenu je nad železniškim podvozom iztrčila ranžirna lokomotiva, prelomila železno ograjo in padla na cesto. Strojevodja in kurjač sta bila takoj mrtva, neki deček je bil pa od sopare tako opečen, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

gelnice. — V Joletu se je vršil velik koncert, ki sta ga priredila slovenska pevca-umetnika Banovec in Šubelj. — Za župana v največji slovenski naselbini v Willardu Wis. je bil izvoljen Slovenec Martin Klarič! Živijo! — V Bingham, Utah, je umrl 43letni Alojzij Arko iz Lipovšč pri Sodražici. — V Wankeganu Ill. je odšel na drugi svet Janez Kužman iz Zužemberka na Dolenjskem. — V Clevelandu so zadnji čas odšli na drugi svet še sledeči Slovenci: Marija Škerl iz Begun pri Cerknici, Alojzij Semprimožnik iz Šmartna pri Gornjem gradu, Neža Gregorc iz Hini pri Zužemberku, Anton Jelačin (ima brata Hugona v Ljubljani), Alojzij Arko iz Sodražice in Margareta Itihar iz Sušaka. — V Joletu je preminul starost tamošnjih Slovencev 68letni Janez Grahek. — V Hibbing Minn. so pokopali Janeza Bukovca iz Loške vasi na Dolenjskem. V Wankeganu je umrl Jožef Mežnaršič.

Drobne novice

Sovjetskoruske žarnice prodajajo na Pojskem 50 odst. ceneje nego domače. Dumping!

Mezde znižujejo v Angliji, ki se ponasja z delavsko vlado.

Za 20 odstotkov se je letos skrečilo s sladkorno peso obdelane zemlje na Čehoslovaškem.

Izvoz koles in motornih koles iz Avstrije in Nemčije pada.

Ceno bencina so ponovno zvišali v Nemčiji.

28 registrov in 11.813 pišalk imajo orglje v avstrijskem Kufsteinu. So baje največje na svetu.

Za franosko vojno brodovje bo dobavila nafto Rusija!

40.000 rudarjev je zapustilo delo v poljski Dombrovi.

Zaročil se je brat bolgarskega kralja Ciril z neko rusko veliko kneginjo.

150.000 delavcev štrajka v severni Franciji.

Ze 119 krat je srečno prišla s padalom iz višočine 4400 m na tla nemška pilotka Shroeder.

Plače hoče znižati državnim uslužbenem japonska vlada.

Ostavko je podala belgijska vlada.

Angleške železnice bodo v bližnji bodočnosti podržavljene.

Štiri nove cerkve hočejo sezidati v čehoslovaški Bratislavi.

42 domov je uničil požar v Banovcu na Slovaškem.

Boljševiki so ustrelili pravoslavnega župnika v ruskem Kazanu.

Polovica vseh ruskih kmetijskih gospodarstev je že kolektivizirana. — Kmetje so samo delavci na podržavljenih posestvih.

Pogorelo je poslopje državne opere v litvanskem Kaunasu.

Nemški sojalisti odobravajo zadnjo papežovo okrožnico o delavskem vprašanju, avstrijski rdečkarji jo surovo zasmejujejo.

Bencin je eksplodiral v bližini Liegea v Belgiji. 11 težko ranjenih.

45.332 zdravnikov in zdravnic je sedaj v Nemčiji.

je te dni umrla Marija Lustik roj. Tavčar, v starosti 85 let. Bila je prva, ki je l. 1863 pri Mariji Pomagaj na Brezjah na nena- vaden način ozdravela. Na Brezje se je peljala bolna, nazaj je prišla zdrava. Naj počiva v miru!

d **Evharistični kongres na Trsatu** se bo vršil en dan in sicer junija od 14. zvečer do 15. zvečer.

Izredna lovska sreča. Iz Kolovrata nam poročajo: Ker delajo po naših vrane spomladi posebno na koruzi mnogo škode, krene večkrat ta ali oni lovec s puško v gozd ob polju, da preganja to škodljivo ptico. Tako se je tudi napotil dne 22. maja na pregled po polju posestnik z Dolgega brda Končnik Martin. Na samotni smreki je zapazil ogromno ptico in ustrelil. Bil je lep 7,5 kg težak in 2,62 m v razpetosti velik beloglavi jastreb. Pri nas redek gost. Cestitamo!

d **V kratkem bo dograjen kraljevski dvorec** v Zagrebu.

d **Prometu so izročili zadnji** ponedeljek zopet del nove jadranske proge od postaje Kraljevo-Raška do Lopatice.

d **1. junija stopi v veljavo** trgovinska pogodba med Českoslovaško in Jugoslavijo.

d **Cena čevljev.** V ljubljanskem »Jutru« smo čitali te dni med drugim sledečo razlago: Materijal za par večjih čevljev stane povprečno 100 Din, kroj in šivanje gornjega dela pa 30 Din. Pri tem naj se delavcu ne plača za par samo po 40 Din, temveč po 70 Din. Če se vzame pri tem še režijske stroške 10 odst. in prav toliko za obrtniško priznani zaslužek producenta ali obrtnika, stane vse skupaj okrog 260 Din. To za primerno obujalo ni mnogo. Nikakor pa ne gre, da se navadna obujala prodajajo 280 do 360 Din in da dobijo pri tem delavci za par samo po 40 Din. Pri Bati se prodajajo dobra obujala povprečno po 249 Din. Znano je tudi to, da so pri tej tvrdki delavci dobro plačani. Itd.

d **Na uničevanje poljskih škodljivcev.** Mnogi poljedelci in kmetijske ustanove še niso vedele, kako bi dobile tobačni izvleček za ugonabljanje poljskih škodljivcev. Tobačni izvleček je monopolski predmet in se dobi samo v tobačnih tovarnah v Ljubljani, Nišu in Sarajevu in v monopolskih skladiščih v Belgradu, Zagrebu, Novem Sadu, Skoplju in Dubrovniku. Dobi se v dveh vrstah zabojev in sicer v posodah po 5 kg in v sodih po 200 kg netto. Stane 6 Din kg v posodi, v sodu pa 5 Din kg. Prodaja se samo v celih posodah in celih sodih, in sicer samo kmetom in kmetijskim ustanovam franko monopolsko skladišče ali tobačna tovarna. Ker je tobačni izvleček monopolski predmet, se pošilja samo tedaj, če je naročena količina plačana že vnaprej.

d **33 velikih modernih vagonov za brzovlake** in večje število drugih vagonov hoče naročiti naša država v Nemčiji. Brzovlaki — kakor znano — državi največ nesejo in so najbolj napolnjeni.

d **Nova šolska ladja za našo vojno mornarico** je bila spuščena v morje v Hamburgu 25. junija. Na parobrodu bodo začeli graditi lesene naprave, ki bodo predvidoma gotove do jeseni, tako da bo ladja prišla v Jadransko morje v septembru.

— Obiskovalcem XI. ljubljanskega velesej- ma. Uprava ljubljanskega velesejma je tudi le-

tos izdala kaor druga leta permanentne legiti- macije in sicer po Din 30.— Z njimi je zdru- žena udobnost polovične voznine pri potovanju na velesejem in na povratku. Pri odhodni po- staji je treba kupiti celo vozno karto in isto- časno dati žigostati legitimacije. Velesejem obisk potrdi, nakar se da pri povratku žigosati na postajni blagajni v Ljubljani legitimacijo, vozni listek velja potem za brezplačno vožnjo nazaj. Zato pri odhodu ne oddajte karte postaj- nemu vratarju, ampak jo dobro shranite. Legiti- macija mora biti od imetnika lastnoročno pod- pisana. Legitimacije se daje v vseh večjih kra- jih po celi državi, naroče se pa lahko z dopis- nico pri velesejskem uradu. Za zdrava in ce- nena stanovanja v hotelih in privatno je pre- skrbljeno.

Priporoča se prvi slovenski zavod

Vzajemna zavarovalnica Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

PODRUŽNICE:

Celje, Palača Ljudske posojilnice, Zagreb, Starčevićev trg 6, Sarajevo, Aleksandrova cesta 101, Split, Ulica XI puka 22, Beograd, Polncareova 2

d **Več hiš in drugih gospodarskih po- slopij je uničil ogenj** v Kovači vasi v Beli krajini. Prizadeti so Peter Kastelic, Ivana Movrinaš, Vincencij Stefane in Katarina Bižal.

d **Okrog požarov.** Ogenj je uničil hišo in hlev posestniku Francu Rapotočniku v Tolstem vrhu pri Slovenjgradcu. — Požar je ugonobil gospodarsko poslopje, hlev in skedenj posestniku Skodniku v Vedrižu, obč. Šmiklavž. — Gospodarsko poslopje s hlevom in inventarjem so uničili plameni posestniku Mihlu Šlibarju v Moravčah.

d **V neki dunajski bolnišnici,** kamor je šel iskat zdravja, je te dni umrl jugoslo- vanski minister dr. Mate Drinkovič. Pri- peljali so ga z Dunaja v Zagreb, kjer je bil pokopan na državne stroške. Gospod mu daje večni mir!

d **V Prevaljah** je umrla gospa Jani Thuma, vdova po bivšem dolgoletnem okrajnem šolskem nadzorniku v Postojni. Svetila ji večna luč!

d **V Ljubljanski bolnišnici je umrl** vpokojeni podpolkovnik pehote g. Karel Baumgartner.

d **115 let stara Eva Novak** je umrla te dni v Subotici. Imela je 14 otrok, najmlaj- ša hči, pri kateri je bivala ima že 87 let. Kaj bodo reklo na vse to one »dame«, ki se otrok tako boje?

d **V Krki pri Novem mestu je utonil** sodnik novomeškega okrožnega sodišča g. Alojzij Hočevnar. Bodi mu Bog milostljiv sodnik!

d **Tilnik si je zlomil.** Janez Mali, želez- niški premikač v pokoju v Črnučah je nalo- žil s sosedovimi v gozdu voz stelje. Ko je bil voz naložen, so ga hoteli še povezati. Mali je klečal na vozu, omahnil in padel z voza tako nesrečno, da si je zlomil tilnik in takoj umrl.

d **Ko je nabiral šmarnice** je padel na dopustu se nahajajoči vojak Alojzij Ozebek doma na Dobravi pri Jesenicah v narastlo Račovno in utonil

d **Kar štirje so naenkrat utonili.** V vani Gospodinjica pri Novem Sadu v neke- napol močvirju se je pripetila težka ne- sreča. V bližini vode, ki je globoka pol- drugi meter, je nogometno igrišče, na kate- rem se je vršila v nedeljo popoldne nogo- metna tekma. Tekmo je gledalo mnogo od- raslih in tudi precej otrok. Otroci so se igrali okrog vode in se tudi kopali. Okrog štirih popoldne so otroci dvignili silen kri- ker se je 9letni Trivun Popić začel potap- ljati. Takoj so priskočili na pomoč odrasli, toda bilo je že prepozno. — Cez nekaj časa, ko so se otroci že oblekli, so pa opazili, da leži na tleh obleka še 3 otrok, ki jih ni bilo nikjer videt. Začeli so iskati po vodi in kmalu potegnili iz nje še tri utop- ljene otroke. Eden izmed njih je kazal je nekaj znakov življenja, vendar je tudi ta kmalu izdihnil. Strašna nesreča je povzo- čila v vsej okolici veliko žalost. Obupni so bili prizori, ko so starši zagledali svoje mrtve otroke.

d **Ko je spravljaj bukova debela.** V Za- klancu pri Gorjuju je umrl posestnik in znani gostilničar Janez Skof. Zdrav je šel nedavno v gozd spravljat bukova debela. Pri tem je dobil od cepinovega držaja ne- srečen sunek v trebuh, ki je povzročil ne- tranjo krvavitve in smrt po osmih dneh trpljenja. Bodi vrlému možu trajen spomin!

d **Na potu v domovino se smrtno po- nesrečil.** Pred dvema letoma je odšel v Argentinijo za boljšim kruhom Jakob Gorjup, trgovski sotrudnik, doma v Pod- stranu pri Moravčah. Garal je v tujini je si naposled prižgal toliko, da je začel ni- sliti na vrnitev. V aprilu se je vkrcal na francoski parnik »Florida«. niti malo slu- teč, da ga bo na potu v domovino dosegla roka smrti. Toda usoda je predla svojo nit. Ko je parnik »Florida« zavezil v Gib- raltarsko ožino, se je zaletel vanj neki an- gleški vojni parnik, kakor je o tem »Slo- venec« že obširno poročal. Med žrtvami, ki jih je zahtevala težka nesreča, je bil tudi Gorjup. Pri trku ladij je padel naj- težak hlood in mu zmečkal prsi. Bil je takoj mrtev in so ga čez nekaj dni pokopali v Gibraltarju. Vse žaluje za plemenitim ml- deničem, saj je bil do odhoda v tujino vnet delavec v katoliških prosvetnih društvih. Bodi mu večni mir!

17 letni mesarsik vajenec Janko Marinko, stanujoč na Tržaški cesti 5 na Viču, se je včeraj na Viču ruval za šalo s svojim tovarišem, pri- tem padel in si poškodoval desno roko v pa- pestju.

Smrtna nesreča na Breznici. Železničar Ivan Preželj se je danes 24. maja ravno vrnil od dopoldanske boje službe domov, ko mu je njegov starejši sin ves vesel začel razkazovati revolver, ki ga je fant sam naredil pri svojem stricu v Novem mestu, kjer se uči ključavni- čarstva. Od samega veselja menda je pozabil venkaj vzeti patrone, pritisnil petelina, sprožil in porinil patrono svojemu očetu v trebuh. Do- mači so takoj poklicali župnika, ki mu je po- delil sv. zakramente, pa tudi zdravnika dr. Slivnika iz Radovljice. Ta je ugotovil, da ima mož prestreljena jetra, nemudoma odredil pre- peljavo v bolnišnico, medtem pa je prišel ro- šilni voz rdečega križa iz Ljubljane, ki so ga telefonično poklicali na pomoč. — A mož je že med vožnjo izdihnil. — Pogreb ho v torek do-

poldne. — Naše sožalje in sočutje njegovi družini, ki naj je v tej hudi preskušnji tolaži zvesti, da je bil rajni nad vse vester, zelo krščanski mož. — Naj počiva v miru.

57 letna užitarica Pavla Gregorič iz Retja 50 pri Loškem potoku je včeraj doma na cesti padla in si zlomila desno nogo.

8 letni posestnikov sin Viktor Svigelj iz Ohanice 3 pri Borovnici je padel včeraj na domačem pašniku živino. Pri pašnji je padel z brega in si zlomil levo nogo.

d *Mina se je predčasno razletela.* Oni dan so pripeljali v ljubljansko bolnišnico dva delava celjskega okrajnega zastopa, ki sta se ponesrečila v četrtek popoldne v nekem kamnolomu pri Celju. Sta to 30 letni Franc Plavsteiner in 30 letni Mihael Jančič. Nažigala sta v kamnolomu mino, ki pa je predčasno eksplodirala. Pri eksploziji sta bila oba delavca poškodovana po obeh, rokah, nogah, sploh po vsem telesu. V nevarnosti sta, da povsem oslepita.

d *Obe nogi si je zlomil.* Prav resna nesreča se je pripetila 20letnemu delavcu Štefanu Jakopiču z Dobrave pri Vintgarju. Jakopič je uslužben pri ing. Josipu Dedku. V nedeljo je pomagal pri nekem odru pri tovarni na Jesenicah. Stal je na podstavku, ki pa se je zasukal, tako da se je del odra zrušil na Jakopiča. Jakopiču je zlomilo obe nogi, poleg tega pa je dobil še hujše poškodbe po obrazu.

Propagandni shod RK. V Senčurju pri Kranju se ustanovi krajevni odbor Rdečega križa. Zato se vrši v nedeljo, dne 31. maja ob treh pop. v Ljudskem domu v Senčurju propagandni shod Rdečega križa. Vstopnine ni! Vsakdo lahko pride. Da bo shod tem bolj zanimiv, bodo iz prijaznosti sodelovali olševski pevci in igralci. Program bo takle: 1. Celjer Ivan: »Pozdravljam Vas...«. 2. Moški zbor: »Triglav« in »Upi v zvezde«. 3. Piber Ivan: »Križ — simbol trpljenja in rešilne ljubezni!«. 4. Moški zbor: »Na planine« in »Pala je, pala slanica«. 5. Govornik iz Ljubljane: »Daš program: Neguj dobrosrčnost in delaj za zdravje!«. 6. Moški zbor: »Moj deklíč« in »V tujini«. 7. Rozman Franc: »Rdeči križ kraljevine Jugoslavije«. 8. Olševski igralci vprizore prevaranega snubača z dvema dešnjama iz Česnikove »Pogodbene«. 9. V odmoru Vehovec Jernej: »Mi snubimo za Rdeči križ!«. Ker ta bogati spored nikogar ne bo nič stal, pričakujemo velike udeležbe! Pridite vsi!

n. *Vrhnika:* Prostovoljno gasilno društvo na Vrhniki, je s svojo nabiralno akcijo za nabavo nove motorne brizgalne in tovarnega avta, uspelo tako daleč, da bo slovesna blagoslovitev novega orodja, združena z izletom Vrhniske gasilske župe, v nedeljo 5. julija. Podrobni spored objavimo pravočasno. Vsa sosednja društva vljudo prosimo da opuste na ta dan svoje prireditve.

Pevsko društvo Škrjanček iz Smartna ob Savi priredi v nedeljo 31. maja 1931 v kat. prosvetnem domu v Smarju pravilčno igro »Mogočni prstan«. Začetek ob 15. uri. Vabljeni.

d *Brezobrestno posojilo.* Z ozirom na vprašanja glede zadruge »Jugrad« so bili v časopisih podani netočni odgovori radi tega, ker dotični gospodje ne poznajo ustroja zadruge. Da se odstranijo vsi dvomi in neza-

upanje do zadruge bodi vsem pojasnjeno sledeče: Zadruga »Jugrad« je ustanovljena po vzorcih angleških, ameriških, nemških in avstrijskih zadrug, ki delujejo že dolgo časa s krasnim uspehom (najstarejša angleška zadruga praznuje letos 150letnico obstoja) v ta namen, da daje svojim članom brezobrestna posojila za zidavo družinskih hiš, za nakup hiš in malih posestev, za prezidavo hiš in objektov, za prevzem obrestnih hipotek in za prevzem zapuščinskih bremen. Zadruga računa samo upravne stroške. Ako dobi član zadruge v enem letu čakanja Din 100.000.— posojila, plača zadruzi nazaj Din 110.400.—, v treh letih čakanja Din 109.200.—, v petih letih čakanja Din 108.500.—. V teh svotah so vračunane tudi tiste obresti, ki jih je izgubil, ker se mu hranilni prispevek in mesečni prispevki v dobi čakanja ne obrestujejo. O kakih obrestih tu ni govora in prosimo, ki se zanimajo za zadrugo, naj se osebno ali pisмено informirajo, ker je zadruga s pojasnili vsak čas vsakemu na razpolago. (Za poslano ne prevzame uredništvo nobene odgovornosti. Op. ur.)

Upravi »Domoljuba« v Ljubljani.

Podpisani se prav iskreno zahvaljujem za izplačani znesek Din 2000, ki sem ga prejel kot prvo pomoč v nesreči, ko mi je požar uničil hišo in vse gospodarsko poslopje. Bog naj Vam tisočkrat povrne! Obenem izjavljam, da ostanem tudi naprej zvest naročnik »Domoljuba«. Vsem tistim pa, ki še niso naročniki »Domoljuba«, svetujem, naj si ga naroče, da bodo tudi oni imeli dvojno korist: prvič dober list, drugič pa pomoč v taki nesreči, kot je zadela mene.

Še enkrat: Prisrčna Vam hvala!

Jože Bezljaj

Zgor. Kašelj št. 11 pri D. M. v Polju.

d *Zile si je prevezal.* 52 letni učitelj Jako Müller iz Virovitice, vdovec, oče štirihi otrok. Mrtvega so našli v nekem gozdu.

d *Nesrečni alkohol.* Svojo 85 letno mater je umoril v Spodnem Gaberniku okraj Šmarje (Štajersko) 42 letni Herman Hajnšek. Ko je izvršil strašno dejanje, je pa še domačijo zažgal. Mož se je v zadnjem času strašno udal pijači.

d *Z doži so napadli trije mladi fantje* 74letnega prevžitarja Obrezo Franca in ga po vsem telesu zelo nevarno poškodovali. Trezni gotovo niso bili. Sicer pa: sram nas bodi take podivjanosti!

Na binkoštni ponedeljek ob 11 ponoči so se stepli pijani fantje v Marinči vasi pri Zagradcu. Povod za pretep je dalo staro sovraštvo in pa alkohol, brez katerega tudi pretepov ne bi bilo. Okrog 11 ponoči je prišla v Marinčo vas skupina okoliških fantov, med katerimi je bil tudi brat že lansko leto ubitega fanta. Družba je razgrajala in klicala: »Auf biks!«, zlasti pred hišo, v kateri je doma fant, ki je ubil onega fanta, čegar brat je bil v družbi razgrajajočih. V bližini je bilo približno enako število domačih vaških fantov, ki so seveda na izzivanje odgovorili, zlasti še zato, ker je bil med domačimi fanti tisti, kateremu je veljalo izzivanje. Razvil se je pretep, pri čemer je izkupil eden od vaških fantov in tekel domov. Fantje so leteli za njim. Pred hišo sta pritekla bežebemu na pomoč dva

brata, ki sta pa dobila prav tako s sekro ali matiko po glavi. Celo mati, ki je prišla iz hiše pogledat, je dobila s koloni po hrbtu tako, da je padla takoj v nezavest. Pri pretepu je dobil tudi med napadalci eden težje poškodbe, drugi lažje. Med napadenimi pa sta v isti hiši dva težko ranjena, dva pa lažje. Ko jih je enkrat zadosti ležalo, se je seveda vsem vroča kri ohladila in so poslali po zdravnika dr. Fedrana iz Stične, ki je ranjene še ponoči obvezal.

Zalostni pretep bo seveda še bolj podnetil sovraštvo in oblasti bodo morale napeti vse sile, da se grda razvada maščevanja in vračanja enkrat za vselej konča. Posebej pa bi bilo treba kaznovati krčmarje, ki podajajo fantom toliko vina, da popolnoma podivjajo.

V Mostah pri Ljubljani je prišlo v noči med nedeljo in ponedeljkom do krvavega spopada. Alkoholizirani nasilnež je napadel 26 letnega Karla Gašperlina, ključavničarja, stanujočega v Delavskem domu v Kranju. Usekal ga je z nekim ostrim predmetom po glavi in mu prizadel znatno rano. Gašperlin je bil prepeljan v bolnišnico, nasilneža pa je aretirala policija in ga izročila sodišču.

d *V Belgradu je bil obešen* ono soboto orožnik Gjorgje Zivaljevič, ki je umoril Danico Milenkovič, sestro belgrajskega advokata.

d *Zaščita države.* V Belgradu so razglasili sodbo proti Andriji Tilmanu in tovarišem, ki so se pregrešili proti zakonu o zaščiti države. Trije so bili obsojeni na smrt in sicer: Seletkovič Mijo, Tilman Andrija in Kirchmaier Mijo, zadnji zato, ker je izvršil napad na železniško progo v namenu, da prepreči odhod vlaka s poklonitvenim odposlanstvom. 12 obtožencev bo sedelo od 2 do 20 let, eden pa je bil oproščen.

d *Advokat dr. Jarc* France naznanja, da je otvoril v Skofji Loki (Spodnji trg št. 37, hiša ge. Ane Leskovec, p. d. »pri Laudonu«) lastno pisarno.

V Novem mestu na ljubljanski cesti 35 je otvoril g. Josip Šuster specialno trgovino z barvami, katero smo v našem kraju zelo pogrešali. Imel bode v zalogi vse vrste oljnatih in suhih barv v vseh poljubnih niansah, ter čopičev, emajlnih lakov, steklarskega in mizarskega kleja, mavca in vse v plekarsko in slikarsko obrt spadajoče predmete. Cenj. občinstvu trdno toplo priporočamo.

d *V nekaj sekundah* dobiti stotisoče ali celo milijone je mogoče samo s pomočjo srečke državne razredne loterije. Prvo žrebanje 22. kola bo že 20. junija. Za nakup srečk se najtopleje priporoča glavna prodajalna srečk bančno društvo A. Rein in drug, Zagreb in Belgrad, ki uživa zaradi solidne in dovršene organizacije ter točnega in solidnega poslovanja povsod največje zaupanje. Dobitke izplačuje ta banka takoj brez odbitka provizije ali doplačil. Iz tega vzroka se na današnjo prilogo trdke cenj. čitatelji posebej opozarjajo.

— *Osebe, ki so krvne, kožno ali živčne bolezni,* dosežejo z naravno »Franz-Josef« grenčico redno prebavo. Specialisti z visokim slovesom potrjujejo, da so v vsakem oziru zadovoljni z učinkom staroznane »Franz-Josef« vode. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Kmetje, pristopajte v Kmet. zvezo!

Okopavine lahko gnojimo še sedaj

Okopavine kakor so: repa, korenje, pesa in zelje rabijo mnogo lahko dostopne hrane, zato jim gnojimo še tudi poleti. Toda ni vsako gnojilo primerno za nje. Tako na primer svež hlevski gnoj ne zaleže mnogo, ker dobi v poletnih mesecih premalo vlage v zemlji, da bi se mogel zadostno razkrajati. Posledica je, da mnogokrat več škoduje kot koristi, ker zapari mlade setve. Ravno tako ni primeren apneni dušik, ker večkrat mlade setve osmоди. Mi moramo torej nuditi rastlinam gnojila, ki so lahko topljiva v vodi in jih korenine čimprej vrkajo in dovajajo rastlinskemu telesu v hrano.

Katera gnojila pa smemo rabiti v poletnih mesecih?

To so gnojila, čilski soliter, kalijeve soli in superfosfat. Gnojila vsebuje precej dušika in kalija, kateri hranili so v njej že raztopljeni in jih korenine takoj lahko uživajo. Čilski soliter vsebuje lahko topljiv kalij, superfosfat pa lahko topljivo osforovo kislino. Zgoraj navedene okopavine pa ne rabijo mnogo fosforove kisline, ker ne nastavljajo zrna, zato jim običajno ne gnojimo s superfosfatom. Drugače je pri ajdi, ki nujno rabi superfosfat in kalijevo sol.

Kako pa rabimo navedena gnojila?

Marsikateri poljedelec, ki je mislil, da bo z močnim gnojenjem dosegel bogat pridelek, se je pošteno urezal, ker mu je gnojilo več škodovalo kot koristilo. Poletni meseci so za gnojenje nevarni. Nevarni namreč v toliko, da pri nastopu suše škinkujejo ne kot hranilo, ampak kot trup, ki mlade rastline osmоди, ožge, torej uniči. Saj gnojila sama, ki ima že raztopljene hranilne snovi, osmоди rastline, če jih z njo polivamo v vročih poletnih dneh. Ravno tako nevarno se tudi smetna gnojila, ki jih nudimo setvam v taki obliki, če jih potrosimo in dobijo v zemlji premalo vlage, tedaj ne samo, da ne morejo služiti rastlinam kot hranilo, ampak jemljejo tem še vodo in jih tako skoraj izmorgajo, da se potem morajo posušiti. Torej ob suši nikar ne trositi lahko topljivih umetnih gnojil in ne polivati rastline z gnojilom, ampak to le pred dežjem ali po dežju, ko je zemlja dovolj napita z vodo.

Kako pa bomo gnojili posamezne rastline?

Repi gnojimo navadno z dobro vleganim hlevskim gnojem, ki ga čimprej raztrosimo po strnišču in takoj podorjemo. Dobro je, če ob tej priliki dodamo še do 100 kg kalijeve soli na oral, ker repa rabi mnogo kalija. Večkrat pa nimamo dovolj gnoja, ali ta ni še dovolj vlegan, torej za gnojenje repi neprimeren, edaj si moramo pomagati z umetnimi gnojili. Pred brananjem izorane njive potrosimo do 100 kg kalijeve soli in 100 kg čilskega solitra na oral. Ta gnojila se pri branju dobro premešajo z zemljo in pridejo v korist že mladim rastlinam. Kal-

lievo sol pa zemlja bolj veže nego čilski soliter, zato je slednji kmalu izčrpan.

Da pa dobi repa tudi pozneje dovolj dušičnate hrane, ji moramo pri prvem okopavanju zopet dodati do 100 kg čilskega solitra, ki ga potrosimo po njivi, ko so rastline suhe. Rosne ali od dežja mokre liste bi čilski soliter osmодil. Tudi če opazimo, da se repa iz enega ali drugega razloga slabo razvija, ji pomagamo s solitrom, ki znatno pospešuje rast. Tako gnojenje bo pripomoglo, da se bo repa dobro razvijala in nastavila velik koren. Da jo pa moramo pridno okopavati in pleti, je samo obsebi razumljivo.

Korenje smo posejali med ječmen in ko tega požanjemo, izpipamo strnišče ter razredčimo mlade rastline. Kjer imajo dolge njive posejanega korenja in jim pride ročno izpiranje strnišča in razredčevanje predrago, izvršijo to delo lahko z njivsko brano. Z njo temeljito prevlečejo njivo in pograbiijo potem strnišče ter izruvajo korenje in plevel. Ostalo se prav dobro razvija.

Potem, ko je njiva korenja očiščena, potrebujejo mlade rastline hrane. Tedaj jim pognojimo z razredčeno gnojilom. Ker imamo pa te navadno premalo, zato vzamemo izmed umetnih gnojil čilski soliter

in kalijevo sol. Na oral zadostuje od vsakega teh gnojil do 150 kg, ki jih potrosimo povrh že zelenih rastlin. Dež spere gnojilo v zemljo, ga raztopi in ga dovodi h koreninam. Tako gnojenje korenja se nam bogato izplača, ker znatno poveča pridelek.

Pesa smo že prej posadili ali posajali in ji seveda dobro pognojili s hlevskim gnojem in morda še z umetnimi gnojili. Pesa rabi mnogo dušika in kalija, potem šele da bogat pridelek. Lahko ji pri prvem okopavanju pomagamo še z razredčeno gnojilom, še boljše pa s čilskim solitrom, ki ga potrosimo na suhe rastline po 100 do 150 kg na oral. Če nismo že pri pripravi zemlje za setev ali saditev pese dali kalijevo sol, tedaj je pri okopavanju še vedno čas, da popravimo to pomanjkljivost in potrosimo tudi 100 do 150 kg kalijeve soli po njivi. Dušik in kalij skupno napravita debelo peso.

Zelje rabi mnogo kalija in dušika, pa tudi nekoliko superfosfata. Pred pravo zemljo za saditev potrosimo povrh do 200 kg superfosfata in 200 kilogramov kalijeve soli na oral in potem njivo dobro prebrnemo. Čilskega solitra pa potrosimo po njivi 100 kg na oral, neposredno pred saditvijo, drugič 100 kg pa po drugem okopavanju. Tudi gnojila nam dobro zaleže pri zelju. S takim gnojenjem in marljivim okopavanjem bomo dosegli debele in trde zelinate glave.

Sadite paradižnike!

Malokatera vrtna in zelenjadna rastlina je tako priljubljena kakor paradižnik. Pa prav povsod po celem svetu ga imajo radi, kjer le uspeva in kjer se ga privadijo. Prav posebno veljavo je pridobil ta plod v zadnjih desetletjih, ko so dognali, da je ena izmed čistih redkih rastlin, ki ima v sebi vse vitamine — to so tiste neznane sile v živilih, brez katerih ni zdravja. Uprav zaradi tega velja paradižnik za najzdravejši vrtni plod, ki naj bi ga vsakdo užival v čimvečji meri. Popolnoma napačno je mnenje, češ da je to le za gospodo. Kaj še! Prav tako bo teknil kmečkemu, delavnemu človeku kakor meščanu.

Zreli, pa vendar ne še preveč mehki plodovi so vrlo užitni tudi sirovi. Jemo jih lahko brez vsakega dodatka kakor sadje, ali pa pripravljene kot solata s primerno začimbo (olje in čebula). Kuhani se pa podajo skoro k vsaki jedi, bodisi, da so pripravljeni sami zase kot omaka, ali pa da jih damo v kakršnokoli jed kot začimbo. Kdor se privadi na to jed, jo bo težko pogrešal. Dandanes si jo lahko privoščimo skozi celo leto. Od julija do zime jo pripravljamo iz svežih plodov. Čez zimo in pomlad pa uporabljamo shranke (konserve), ki si jih pripravimo čez leto, ko je mnogo tega božjega daru. Kdor pa nima prilike, da bi si pripravil shranke sam doma, jih lahko kupi. Dobe se dandanes že skoro v vsaki trgovini.

Ker je konec maja še vedno čas za nasajanje paradižnikovih rastlin, opozarjamo gospodinje, da ne pozabijo na nje in jih po-

sade čimveč. Sadike goji vsak vrtnar in se ta teden dobijo še povsod.

Paradižnik je pravzaprav zelo skromna rastlina. Če mu damo dobro pregnojeno zemljo in toplo, zavetno lego, pa bo veselo rasel in obilo rodil. Suhe, južne lege mu posebno ugajajo. Po vinogradih bi se izvrstno obnašal, če bi mu le zemljo dobro pognojili. Posebno hvaležen je za kompost. Tudi nega in gojitev ni tako težka, da bi je ne zmogla vsaka gospodinja, če je še tako malo izurjena v vrtnarstvu. Posamezne rastline sadimo po 70—80 cm narazen. Vsaki damo do 1½ m visok kol, na katerega rastlino privežemo takoj, ko jo posadimo.

Paradižnik se silno bujno razvija in če bi ga ne krotili bi se razrastle v velik grm z mnogimi stebli. To bi bilo pa v kvar rodovitnosti. Zato pustimo vsaki paradižnikovi rastlini samo po 2, kvečjemu po 3 vrhove ali stebila, vse druge pa kar v kali zatremo. To je pri vzgoji prvo in najvažnejše delo. Prav tako moramo sproti izrezavati vse zalistke, ki neprestano poganjajo po steblih izza listov. Od srede junija do konca julija je treba paradižnike vsak teden enkrat pregledati in odstraniti vsa stebila, kolikor jih je preveč, oziroma kolikor jih iznova sili na dan, izrezati zalistke in ob enem privezati naglo rastoče rastline h kolom. Ob suši je treba paradižnikom zalivati. Zlasti takrat, ko začno nastavljati plodove, je treba paziti, da ne trpe žeje.

Paradižnikov je mnogo sort. Pri nas se dobro sponajajo sorte z debelimi, okroglimi,

gladkimi plodovi. Izbirati je tudi zaradi nasega kratkega poletja bolj rane sorte.

Ponekod je navada, da paradižnikom obtrgajo proti koncu poletja vse liste, češ da bodo plodovi bolj na solncu in prej dozoreli. To je popolnoma napačno ravnanje. Brez listov nobena rastlina ne more presnavljati hrane in torej tudi ne zoreti.

Sejati je treba paradižnike že zarana februarja ali marca meseca na tople grede, da do maja zrastejo že v velike do 30 cm visoke sadike. H.

Licencovanje bikov v Kranjskem okraju

To važno delo je zaenkrat pri kraju. K licencovanju je bilo prignanih 235 bikov. Od teh je bilo potrjenih 153, zvrženih pa 82. Procentualni izid je sledeč: 35 % vseh prignanih bikov je bilo spoznanih neuporabnih, 7 % je dobilo oceno pod 24 točk, 32 % je srednje dobrih (24—25 točk), 26 % prav dobrih (26—29 točk), 29 točk je dobilo 7 plemenjakov, 30 točk pa nobeden. Tedaj vsak tretji bik je bil spoznan neuporabnim, a na 4 bike odpade po 1 prav dober plemenjak. Te številke govorijo jasno. Zvezo živinorejskih selekcijskih združenj in jenihih 16 članic v kranjskem okraju čaka v bližnji bodočnosti veliko posredno in neposredno delo. Glavno nalogo pa imajo bikorejci. Ti morajo že enkrat uvideti in upoštevati pglavitne pogoje dobre bikoreje, to so: pokoljenje, životne oblike, užitnost in čista pasma. Vse to bo mogoče doseči v zadostni meri le s praviim odobiranjem (selekcijo). Vpoštevati je pa tudi pravilno mladostno vzrejo ter dobro oskrbo in krmo. To je danes še zelo pomamnikljivo. Priznati pa treba na drugi strani, da je bikoreja draga, da zahteva obilo žrtev, ki jih skočina in poznejši izkupicek za prodano žival ne povrnejo. Zato je pač dolžnost občin, živinorejskih združenj in drugih činiteljev, da s primernimi prispevki pomagajo bikorejcem, da se bo reja plemenjakov vsaj nekoliko izplačala. Drugače bo marsikoga minila dobra volja za ta posel. To pa bi bilo v znatno škodo živinoreji in vsemu kmetiškemu gospodarstvu.

Licencovanja in razstave pričajo, da Gorenjci vse premalo gledajo na najznačilnejše pasemske znake pingavske živine. Važni sta životna oblika in užitnost, a z ozirom na plemensko kupčijo ni čistost pasme nič manj važna. Zaradi dolgoletnega popuščanja v tem oziru so se razširile bistvene barvne hibe, ki so navidezno sicer malenkostne, ki pa onesposobijo velik odstotek gorenjske živine za sprejem v rodovnik in za plemensko kupčijo. Vsed tega je bilo popolnoma pravilno, če je komisija strogo postopala in zvrгла vse pasemsko količjak dvomljive plemenjake. Res, da to rejca boli, ampak brez tega ne gre. Da odbirajo bikorejci živali s pasemskimi napakami za rejo, je njihova krivda. Saj vendar gre k mesarjem najmanj 30 % pasemsko brezhibnih telet! Vzroke je iskati deloma v neznanju, deloma v zanimanju. V bodoče upajmo, da bo bolje, saj so lani in letos živinorejci večkrat videli in slišali, na kaj vse treba gledati

PO DOMOVINI

SMRTNA NESREČA V VINTGARJU

(Blejska Dobrava)

Dne 20. t. m. smo položili k zadnjemu počitku na Blejski Dobravi uglednega in od vseh čistane, vernega mladeniča Alojzija Ozebka, ki se je smrtno ponesrečil na Strmi strani v Vintgarju, ko je nabiral šmarnice. Bil je ravno na vojaškem dopustu. Velikostni pogrebni sprévod je pričal o njegovi splošni priljubljenosti. Kot članu gasilskega društva so ga spremili na pokopališče vsi člani gasilci in mnogoštevilno občinstvo. Pevec zbora tamburaškega društva »Vintgar« so mu zapeli žalostinke. Po opravljenih cerkvenih obredih, ki sta jih izvršila g. župnik Anton Demšar, in pokojnikov štríc je spregovoril rajnkemu v zadnje slovo v imenu gasilcev šolski upravitelj g. Ivan Laharnar. Lej! Zbogom in v svidenje nad zvezdami!

Nekaj novic.

(St. Peter pri Novem mestu.)

Življenje si je končal v Krki dne 11. maja 54letni Anton Gregorčič, krojaški mojster iz Zdinje vasi. Na vse zgodaj omenjenega dne jeneopaženo zgubil z doma. Ko se je čez nekaj ur domači pes ves moker vrnil domov, je začela Gregorčičeve navdajati temna slutnja, da je oče nameril korak proti Krki. In zares: naslednji dan so ga potegnili mrtvega iz reke v bližini mačkovec cerkvice. Pokojni je bil skrben gospodar, miren in blag značaj. Zadnje mesece je čisto tožil, da mu gotove okoliščine delajo življenje nezno. Nobenega dvoma ni, da je Gregorčič storil obžalovanja vreden korak in duševni zmedenosti. — Dne 16. maja je umrl v Mačkovec Anton Zura, užitar v 88. letu starosti. Pokojni je bil mož-poštenjak v vsakem oziru. Svetila mu večna luč! — Vprašanje našega novega šolskega poslopja se je po večletnem razmotrivanju rešilo tako, da se dosedanja

pri izbiri plemenske živine. Letos se jim je ponovno razposlalo tozadevna navodila, tako da prihodnje leto ne more biti izgovorov. Če bi kateri ne prejel navodil, se naj obrne na pristojno županstvo oz. okrajno načelstvo. Običajna zabavljanja čez komisijsko nič ne pomagajo, bikorejec si mora najprej pridobiti najpotrebnejše strokovno znanje in se po njem ravnati.

V splošnem pa je vendar le opaziti napredek pri bikoreji. Napredovanje bo moralo biti od leta do leta večje, če gremo po začetni zadružni poti vztrajno naprej. Ampak tudi to ne bo polno zaleglo, če ne pričnemo brez ozira zatirati zakotne bike, ki so največji škodljivci živinoreje. Dolžnost vsakega uvidnega živinorejca je, da naznani pismeno okrajnemu načelstvu ali pa tudi ustmeno pri kmetijskem referentu v Kranju vsak slučaj pripuščanja zakotnih bikov. Ime naznanilca ostane zanesljivo tajno. Tedaj na eni strani umno odbiranje in pravilna vzreja, na drugi strani pa zatiranje zakotnih bikov mora polagoma privedi do cilja. Josip Sustić

šola primerno predela in k taisti dozida še novo poslopje, v katerem bo dobilo par razredov streho. Z delom se je začelo v začetku maja in mora biti nova stavba s predelovanjem sive izgotovljena do 15. septembra. Delo je prevzel novomeški stavbenik Martin Hočvar. — Kmalu po binkoštnih praznikih bo St. Peter zažarel v električni luči. Daljnovod iz Mačkovec je gotov, pa tudi napeljava elektrike po posameznih poslopih gre h koncu.

NAŠE DRUŠTVO

(Preska)

Naše prosvetno društvo je imelo zadnji mesec par gostovanj. Razvedrili so nas viški kat. prosvetarji s šajivko: Tetka na konju. 19. maja pa so nam nudili mnogo prijetne zabave Kroparji, 40 po številu, ki so se pripeljali z dvema avtomobiloma. V domu so nam predstavljali igro: Zakleti grad. Dasi ni bilo radi prelepega popoldneva preveč obiska, so odšli vsi, ki so se udeležili igre, prav zadovoljni. Po igri so nam igralci zapeli nekaj prav lepih pesmic — zlasti so ugajale pristne kroparske himne. Ob 9 so odbrzeli zopet v svoje domove. Dasi je naše društvo že praznovalo 60letnico pisatelja Finžgarja z igro Divji lovec, hoče še 31. junija popoldne prirediti prosvetni sestanek na čast zaslužnemu narodnem delavcu. Posetite nas ta dan v domu!

SMRTNA HOŠA

(Ribnica)

Dne 25. maja t. l. je umrla v Ribni. po mnogem trudopolnem delu in trpljenju gospa Franja Novak, posestnica, trgovka in soproga ribniškega župana g. Novaka. Bila je vzor matere, ki je vzgojila veliko številno otrok in je vse postavila v ugledne službe in stanove. Posebno pa je slovela kot velika dobrotnica revežev, ki jo bodo težko pogrešali, pa bodo na njenem grobu najlepši spomenik. Če o kom, moramo pač o nji reči, da gredo njena dobra dela za njo. Pogreb se je vršil v sredo, dne 27. t. m. v Ribnici. Njeni duši večni mir, ugledni katoliški rodbini pa otiraj bridke solze vsedobri Bog! •

CRNOMELJSKI ROMARJI

(Vinodolj pri Kočevju)

V nedeljo 17. maja smo imeli pri fari v Nemški Loki izredno lepo cerkveno slovesnost. Prišli so številni romarji s svojim g. dekanom in pevskim zborom v našo romarsko cerkev. Marsikomu se je oko porosilo pri prelepem govoru g. dekana in ko smo po dolgem času zaslišali iz kora glas orgel in lepe Marijine pesmi. Lepo petje privabi tudi mlačne kristjane v cerkev. Predragi romarji, obiščite nas kmalu spet! — 3. maja je naš g. župnik blagoslovil novo znamenje s sv. razpelom. Dal ga je postaviti gostilničar in posestnik g. Šute na Brezovici pred svojo hišo na razpotju. Lepo je, da tudi na zunaj pokažemo, da vera naših srcih še ni popolnoma ugasnila.

Radio

Vsak delavnik: 12.15 Plošče, — 12.45 Dnevne vesti — 13 čas, plošče, borza — 18 salonski kvintet — 22 Čas, dnevne vesti

Cetrtek, 28. maja: 19 srbohrvaščina, — 19.30 gimnastične vaje — 20 Potovanje na Poljako — 20.30 Pevski koncert Sattnerjevega zbora, 21.15 Klarinet solo s klavirjem — 22 Balalajke »Kremelj« — Petek, 29. maja: 19. Smernice sodobnega ljudskega teatra (Nova smer v Franciji) — 19.30 Francoščina — 20 Gospodinjska ura — 20.30 Prenos koncerta Glasbene Matice iz Novega mesta. — Sobota, 30. maja: 10 Prenos otvoritve velesojma — 11.45 šolska ura — 18 Prenos koncerta balalajk iz velesojma — 19 Časnikar in časnikarstvo — 19.30 Angleščina — 20 Šah — 20.30 Koncert Ferijalnega saveza iz Maribora 21.30 Šlagerje poje g. Mirko Premelj — 22.15 Prenos z Bleda. — Nedelja, 31. maja: 9 0 sadjarstvu — 9.30 Prenos cerkvene glasbe — 10 Versko predavanje — 10.20 Knjigovodstvo za hotelirje — 11 Salonski kvintet — 12 Čas, dnevne vesti, plošče

15.30 Salonski kvintet — 16.30 Prenos nogometne tekme Ilirija : Gradjanski — 20 Prenos balalajk »Kremelj« z velesojma — 21 Prenos iz Zagreba: Misterij »Majka božja od kamenitih vrat«. Sodelujejo: operni orkester in zbor, solisti opere in drame. — Ponedeljek, 1. junija: 17.30 Zbor mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani — 18.30 Italijansščina — 19 Poljščina — 19.30 Zdravstvena ura — 20 Pevski solistični večer, poje g. Drago Burger — 21.45 Salonski kvintet. — Torek, 2. junija: 18 Prenos balalajk z velesojma — 19 Tovarni gospe Flore — 19.30 Nemščina — 20 Plošče — 20.30 Prenos iz Zagreba. — Sreda, 3. junija: Opoldanski program dpade — 19 Portreti iz svetovne literature — 19.30 Ruščina — 20 Mozartov večer: Vifolina-zelo prof. Sleis, pri klavirju — 20.30 Ruščina — 21 Salonski kvintet.

Dr. Ludvig Kaas — 50-letnik. Jutri prazn je predsednik nemškega katoliškega centra. Jutri dr. Ludvig Kaas 50-letnico svojega rojstva.

»Kaj pa lovite?« — »Postvici.« — »Ali ste že kaj ujeli?« — »Se nobene!« — »Kako pa potem veste, da so postvici?«

V vsako hišo Domoljuba!

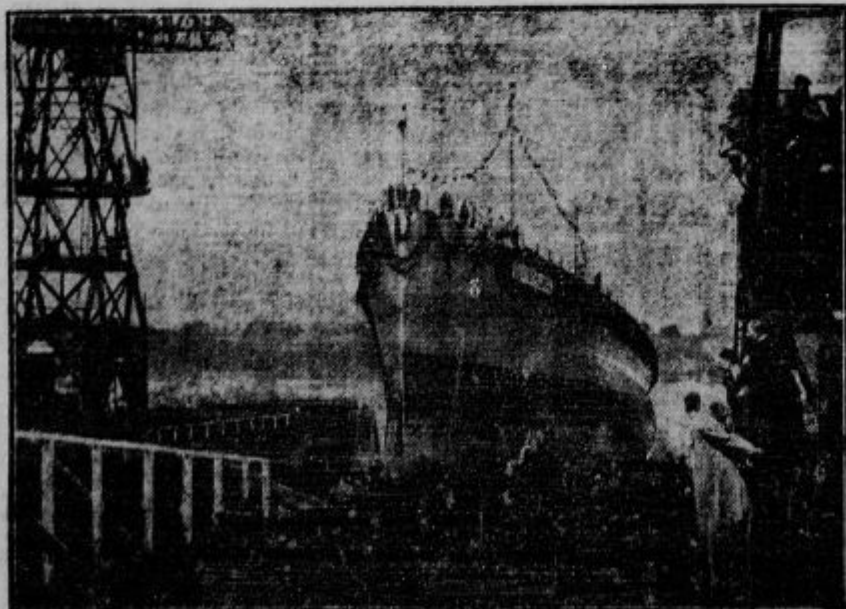
NOVICE

(Št. Jurij pod Kumom)

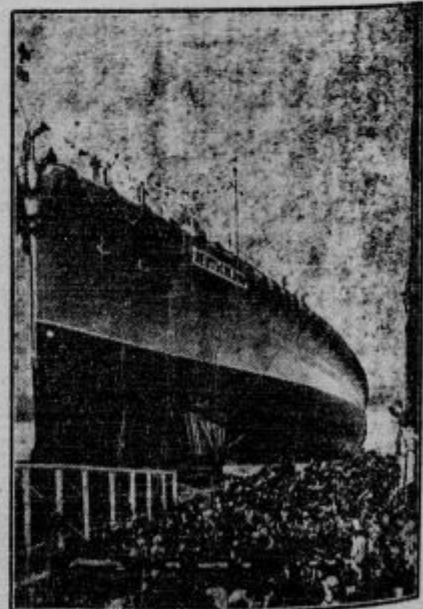
V Savo je skočil 27 letni Hinko Pavlin iz Hrtič. Mrtvega so dobili v Sevnici in ga tam pokopali. — Nagle smrti je umrl Franc Gričar, mizarjski mojster, ki zapušča ženo in 8 malih otrok. — Ta teden se je pričelo popravilo ceste od nas do Zgorja. Je bilo res potrebno. — Binkoštni praznike smo obhajali 25 letnico deklarske Mar. družbe. — Letnina dobro kaže. Za dnji dež je bil zlata vreden.

Posebne vrste avtomobilskih nesreč se je zgodilo v Magdeburgu. Tovorni avtomobil z dvema prikolica je pri vožnji čez dolgi most zavozljal na ograjo in padel v Labo. Šoferju se je posrečilo, da se je pravočasno rešil.

Novo nemško križarko spustijo v morje. Te dni so v nemškem pristanišču Kiel spustili v morje ob navzočnosti državnega predsednika maršala Hindenburga novo 10.000 tonno oboroženo križarko »Deutschland«, ki je največja nemška vojna ladja. Pudi Francija nima tako velike in tako moderno opremljene in oborožene križarke.

Pravni nasveti

Ubožna podpora. S. N. S. Za delo ste nesposobni in ste popolnoma obubožali. Kam se vam je obrniti za kakšno podporo? — Če res ne morete delati in nimate nobenih sredstev za preživljanje ter nimate nikogar, ki bi bil po zakonu dolžan vas podpirati (n. pr. otroci) prosite domovinsko občino za podporo.

Priležništvo. Z. V. G. Če priležnika živita tako, da vzbujata pohujšanje, jih naznajte županstvu ali orožnikom. Drugače jih pa pustite v miru. Če vas žalita jih pa tožite pri sodišču.

Invalidnina. J. J. L. Vašemu sinu se je ustavilo plačevanje invalidnine, ker mu komisija ni priznala nobenega odstotka onesposobljenosti. Ali bo pomagala pritožba? Če komisija ni priznala sinu nobenega % onesposobljenosti, mu seveda ne pripada pravica do invalidske podpore. Proti odloku invalidske sodnije se v 15 dneh lahko pritožite na višje invalidsko sodišče. Če bo pritožba pomagala, se ne more v naprej vedeti.

Vzdrževanje občinskih potov. A. L. G. Zdi se vam krivično, ker morate občinska pota vsi občani enako popravljati in mora najmanjši kajzar ravno toliko delati, kakor največji gruntar. — Imate popolnoma prav. Če je občinski odbor tako sklenil, je ta sklep napačen in ga bo banska uprava razveljavila, če se pritožite. Koliko časa mora vsakdo delati oziroma, koliko mora prispevati za vzdrževanje potov, je odvisno od njegove davčne moči. Če vaša občina dela drugače je to protizakonito. Tudi ostala bremena se

morajo enakomerno razdeliti med občane po njihovi davčni moči. Če občinski odbor drugače sklene, vložite pritožbo na bansko upravo.

Domovinska pravica. M. F. C. V občini imate cigana, ki je pristojen v vašo občino. Temu je prva žena umrla nato se je pa leta 1908 poročil z drugo, ki je imela otroka rojenega l. 1899. Tega je cigan — očim ob priliki poroke pozakoni. Kam je sedaj mladi cigan pristojen? — Pozakonjeni otroci dobivajo domovinsko pravico v tisti občini, ki jo ima v njej njih oče ob pozakonitvi. V vašem slučaju pa očitno ne gre za pozakonitev ampak za posinovitve, ker pravite da je starejši cigan očim in ne oče mladega cigana. V tem slučaju je mladi cigan obdržal svoje prejšnje domovinstvo. Če je bil nezakonski, je imel domovinsko pravico v oni občini, v kateri je imela domovinsko pravico ob porodu njegova mati. Če pa je bil zakonski pa ima domovinsko pravico v občini, kjer jo je imel ob času njegovega rojstva njegov oče.

Odškodnina radi zamudnega prevzema. C. K. Prodali ste govedo mesarju, ki ga pa v določenem času ni prevzel, tako da ste morali žival dalje časa sam krmiti. Vprašate, ali bi mogli in koliko dnevno zahtevati odškodnine. — Če ste se z mesarjem dogovorili točno čas, kdaj da bo prevzel žival, je moral mesar tudi ob tem dnevu žival prevzeti. Vsled tega vam odgovarja mesar za vso škodo, ki ste jo utrpeli radi prekasnega prevzema. Višino škode bo sodišče določilo po zaslišanju zvedencev.

Škoda radi ognja. A. C. K. Ob železniški progi imate gozd. Ko je lani železniški

čuvaj požigal travo po železniškem nasipu, mu je ogenj preskočil v Vaš gozd tako, da ga ni mogel omejiti, in vam je zgorel del gozda. Kdo odgovarja za škodo? — Predvsem vam odgovarja za povzročeno škodo železniški čuvaj, ki je pač neprevidno ravnal pri požiganju trave na nasipu. Če pa je to požiganje izvršil po službenem nalogu, pa vam odgovarja za škodo tudi železniška uprava. Če cene škodo za več kot 6250 Din, boste morali tožiti po odvnetiku.

Življenje za življen

(Roman.)

(Nadaljevanje.)

Da bi ji pokazal, da hočem biti res dober do nje, sem ji rekel, čeprav me je vsaka beseda žgala v ustih:

»Ali je našemu dragemu bolniku slabše?«

Nadaljeval sem in jo oblegal z vprašanji? Kaj sem neki hotel izveči iz teh ust, katerih ustnice so trepetale brez besed? Za vsako ceno sem hotel vedeti, kaj jo teži. Ni sem bil sicer v takem stanju, da bi mogel prenesti nove skrivnosti. Trdno sem bil prepričan, da je očim vpleten v to nerazložljivo žalost. Samo on in jaz sva mogla razburiti srce te žene.

Ni se mučila zaradi mene; to mi je povedala. Prej je bil on tisti, ki ji je povzročil to skrb in boleost. Tu ni šlo za zdravje ali bolezen. Ali je tudi ona, ona sama dobila kak dokaz? Ali ji je strašna sumnja planila v glavo?

Če sem se le spomnil na to preprosto

Mina Boštjanova

Roman.

Nemško spisal Paul Keller, prevela Marija Kmetova

»Zapit je ko kovaceva ura na kukavico. Ali ni še trikrat žalostno zaklical iz daljave: »Na zdravje! Na zdravje! Na zdravje!« In nato je utonil.«

Skoraj bi se bil vnel hud prepir. A Jelševnik ga je preprečil, ker je hitro vstal in šel. Na pragu se je še enkrat obrnil, rekoč:

»Če mi je dovoljeno, da se tudi jaz izrazim o Boštjanovi Mini: Vam vas ne premore čisto nič več.«

7.

Boštjanov Bernard je bil tih, bled fant. Bil je v štirinajstem letu. Težko je prestal otroške bolezni: ošpice, škrlatinko, davico. Nikoli ni imel dobrega teka in večkrat ga je bolela glava. Župnik, že starejši, prijazen gospod, ga je poučeval latinščino. Za veliko noč naj bi Bernard napravil sprejemni izpit za četrto gimnazijo. Časih si je mislil župnik: Fant ne bo zmogel šolanja, telesno je preslaboten za to. In čeprav bo šole dokončal, ne bo nikoli bojevavski pridigar, se ne bo mogel mnogo udejstvovati z duševno brigo, ne bo snoval društev in zidal cerkvá. Morda bo vstopil v kak strog red ali bo živel kot samostanski duhovnik daleč od sveta.

Jasno je, da se drzni, zdravil Tone in nežni, pobožni Bernard nista kaj dobro sporazumela. Zmeraj pa je zmagal Bernard, zakaj živahni deček je junaško napadal, blede se je komaj branil. Tako se pa ni

bilo prijetno boriti. Ob takih prilikah je bil Tone glasnejši in glasnejši, Bernard pa zmeraj bolj krotak in tišji, dokler se ni Tone slednjič naveličal in še potepeno splazil s pozorišča. Časih je kar tulil, ker je bil Bernard tako krotak. Navadno je sam sebe preverjal, da Bernarda prav do dna zaničuje, prav zato ker je taka hinavska šleva. Pa je spet odkril v sebi neko pritaženo spoštovanje do mladega latincea. Tone je imel zdaj dvanajst let. Pa župniku še na misel ni prišlo, da bi njega učil latinsko. »Ti se rajši katekizma učil!« mu je dejal. Zato je bil Tone časih užaljen, češ, da je zapostavljen, vendar je bil tudi vesel, ker mu ni bilo treba hoditi k »uri« ko bratu. Nekoč je odprl bratovo latinsko knjigo in prebral prvo vajo: »Asia est terra, Europa est terra, Asia et Europa sunt terrae.« To se mu je zdelo kaj lahko. Azijo in Evropo je gladko prevedel, »est« je kar postavil za »je« in za »sunt« je pravilno izsledil »so«. A »terra« mu je delala težkoče. Tone je poznal samo dve podobni besedi: »terra« — katran — in pa »teriere« — psiček z belimi in črnimi marogami. Najbrže pomeni tisti stavek tole: »V Aziji in Evropi so katran in beli psički s črnimi in belimi marogami.« To je povedal bratu in Bernard se je smejal. Prav zares, da se je glasno zasmel, ta potuhnjeneec. A je bilo tihemu fantu žal smeha in poučil je brata, da pomeni »terra« zemljo. Evropa je dežela, Azija in Evropa sta deželi. Toneta je bilo sram tega katranovega in pasjega prevoda in rajši je zbežal spričo težkoč latinskega jezika.

Nekoč so bili spet ti trije zbrani v sobi: Mina, Bernard in Tone. Pa je vprašal Tone:

»Zakaj se pa ne vpišeš v naše društvo?«

»Nočem.«

»Zakaj ne?«

RAZNO

* Kitajski jedilni list. — Dosti se govori o čudnih in netičnih jedilih z dalečnega vzhoda. V resnici pa ni tako finih kuharjev, kot so Kitajci. Riž pripravijo na sto načinov. Med glavnimi jedmi ponujajo po restavracijah posladkorjeno sadje. Za rižem pride na vrsto izborna juha iz lotosovih cvetov, kot mesna prikuha, pa usnice morskega psa in polipi, gosja jetra in v testo zavita svinjina. Višek vsega pa so že znana »gnila jajca«, ki jih lahko na slehernem kitajskem irgu kupiš. Čim starejša so, tem boljja so. Jajca pridejo na mizo razrezana na štiri kose, s pikantno omako. V resnici pa to običajno niso »gnila« jajca, marveč sveža, vložena v ilovico, kjer jih pustijo ležati. Kitajec pravi, da če lahko mi jemo »gnilo« mleko, to je sir, lahko tudi oni »gnila« jajca. Posebna slaščica za kitajski železdec so pa lastavičja gnežda.

Princ Valeški, starejši sin angleškega kralja Georgea, je postal zelo resnega značaja, odkar je prevzel nase velike odgovornosti vsled kraljeve

domnevo, me je že popadla vročina. A nisem odnehal in sem vztrajno zahteval, naj mi pove.

Cutil sem, kako je popuščala. To sem videl iz tega, kako je sklonila glavo k meni, kako se je njena tresoča se roka spustila na moje lase, kako je dihala v kratkih sunkih.

»Če bi vedela zatrdno,« je končno izpregovorila, »da bo skrivnost umrla z mano in s teboj? ...«

»Ah, mama«, sem ji odvrnil s tako očitajočim glasom, da jo je bilo sram in da ji je kri planila v glavo. Morda jo je prav ta občutek sramu pripravil do tega, da mi pove.

Poljubila me je na čelo z dolгим poljubom, kakor da hoče zbrisati z njega oblak, ki ga je njeno krivično nezaupanje nakopičilo na njeni.

»Oprosti«, je povzela besedo, »nisem imela prav. Komu naj neki to zaupam, če ne tebi? Koga naj prosim za svet? In potem«, je nadaljevala, kot da govori sama sebi, »če bi se o n i kdaj obrnil do njega? ...«

»Kdo, oni?« sem vprašal.

»Andrej,« je dejala skoraj slovesno, »ali mi lahko prisežeš na svojo ljubezen do mene, da ne boš nikdar, razumeš, nikdar, niti z najmanjšo besedico nikomur omenil tega, kar ti bom zdaj pripovedovala?«

»Mama!« sem ji odvrnil z istim očitajočim glasom in takoj nato sem rekel, da bi jo spravil do pripovedovanja: »Dam vam častno besedo, da ne bom nikomur povedal.«

»Nikomur ...« Ni povedala imena, a s prstom mi je iznova pokazala vrata očimove sobe.

»Nikdar!« sem ji odgovoril.

»Ali si kdaj kaj čul o Edvardu Termondu, njegovem bratu?«

Njen glas je bil tako tih, kot da bi jo bilo strah besed, ki jih je izgovarjala. Gledala je proti očimovim vratom in že smer, kamor so se upirale njene oči, mi je povedala, da gre tu za brata njenega moža, mojega očima.

Poznal sem površno zgodbo o tem bratu. To je bil tudi brat, na katerega sem mislil, ko sem razmišljal o preteklosti očimove rodbine.

Vedel sem, da je ta Edvard Termond v nekaj letih razmetal svoj podedovani delež, ogromno svoto dvanajst sto tisoč frankov; potem je vstopil v službo in v državni službi nadaljeval svoje življenje; ko ni dobival več denarja od svojcev zaradi velikih izgub pri igranju, se je spustil v tatvine v družbi zločincev. Ko je videl, da ga bodo dobili, je pobegnil. Koncem koncev se je obsodil sam in se vrnil v vodo. Prej je še prosil brata odpustitja v pismu, v katerem so nekatere besede pričale, da je ohranil še rahlo sled poštenega mišljenja.

Denar, ki ga je poneveril, je vrnil moj očim, njegov brat. Potlačil je na ta način tudi sramoto, ki bi bila padla na vso rodbino. To je bilo tem lažje, ker si je nesrečnik vzel življenje.

Jaz sem si ustvaril približno sliko o teh stvarih iz pripovedovanja stare pestunje. To sem storil zato, da bi morda tu zasledil kaj, kar bi me podpiralo v sumnjah, ki so mi jih vzbudila očetova pisma.

Takoj, ko mi je mati stavila to vpraša-

nje s tako razburjenim obrazom, sem videl, da mi bo govorila o družinskih nadlogah očimovih. Te me niso popolnoma nič zanimale in skoraj razočaran sem jo vprašal:

»Edvard Termond? Tisti, ki se je ubil?«

Pokimala mi je z glavo v odgovor. To je bil odgovor samo na prvo polovico mojega vprašanja. Potem je izpregovorila s še tišjim glasom:

»Saj se ni ubil; saj še živi!«

»Še živi ...« sem ponovil za njo kot stroj in nisem razumel, kakšna naj bi bila zveza med tem bratom in med solzami, ki so ji vrele po licu.

»Zdaj veš skrivnost moje žalosti,« je odgovorila z močnejšim in olajšanim glasom, »to je tisti nesramni brat, ki je Jakobov strah, ki ga polagoma od dne do dne mori s svojim zasledovanjem. Ne, tisti samomor se ni nikoli izvršil. Tvoj očim je bil tisti, ki mu je narekoval to pismo, da bi ga potegnil iz zagate. Taki ljudje nimajo poguma za samomor. Jakob je vse pripravil za njegov beg in mu je dal tudi sredstvo, da bi z njimi začel drugače živeti, če bi hotel ... Ubogi mož, ki je mislil, da bo na ta način ohranil svoje ime čisto. Ime Termondovo, treba je bilo, da se ga Edvard znebi, da se izmuzne vsemu zasledovanju. In odšel je v Ameriko.«

Tam je živel tako, kot se je navadil tu. Denar, ki ga je prinesel s seboj, je takoj šel. Začel je znova obispati brata s prošnjami. Nesrečnež je računal, da Jakob ne bo štedil z nobeno žrtvijo, kadar bo šlo za čast njegovega imena. Ko mu moj mož ni poslal denarja, ki ga je zahteval, je prijel tisto orožje, ki se mu je zdelo najbolj zanesljivo. Začela se

bolezni. Odpovedal se je lovu in bo tudi prodal vse svoje jahalne konje, katere je rabil za šport.

Nova iznajdba. Nemci so zopet nekaj pomembnega iznašli. Ko je par avtomobilov privozilo iz Češke na Saško (obmejna nemška pokrajina), so se vsa vozila na mah ustavila. Šoferji so iskali in iskali, a so našli vse motorje v redu. Nevidna sila jih ni pustila v pogon. Prikolesaril je nemški orožnik, ki se je pri šoferjih opravičil in povedal, da gre za novo iznajdbo. To so posebni magnetični zarki, ki kar na daljavo ustavijo bodisi v zraku ali na zemlji vsako vozilo, ki uporablja elektromagnetske motorje. Ko je orožnik končal s pojasnilom, so že motorji spet zabreneli.

Amerikanci potisnjeni v vojaško službo. Šest Amerikancev, ki so prišli na obisk v Francijo, bodo morali pozabiti na Ameriko in na vse, kar so tam kaj pustili, in odslužiti svoja leta v francoski armadi. Francoska vojaška oblast jih je namreč zasledila, da so ušli v Ameriko, predno so izpolnili svojo vojaško dolžnost v svoji domovini Franciji, in se zato smatrajo dezertlerjem ter bodo vsled tega poslani v kazen.

»Za takega, ki hoče postati duhovnik, ni takega reč.«

»Ali je to župnik rekel?«

»Ne. To si rečem sam.«

»Potem si pa oseli!«

Mina ga je pokarala radi žaljivke, vendar je soglašala s Tonetom.

Glej, Bernard, prav rada bi, da bi vstopil v to društvo. Tčlovaditi, hoditi na izlete in igrati se zunaj vendar ni pregrešno. Zdravo je.«

»Če hočeš,« je povzel Tone s prijaznejšim glasom, »pa vstopi v kolo starčkov, čeprav imaš šele štirinajst let.«

Kaj pa je to: kolo starčkov?« je vprašala Mina. Imamo troje kólov: otroško kólo — do dvanajstega leta; kólo mož — do šestnajstega leta — in kar je čez, to je kólo starčkov.«

Ti, seveda, si v kólu mož?«

Kakopak!«

Čisto tebi podobno. Kdo je pa iznašel tako duhovito razporedbo?«

Jaz! Moj dvanajsti rojstni dan.«

Kar je razvidno iz razporedbe.«

Nato je spet dejala Bernardu:

Zaradi svojega zdravja bi moral sodelovati pri društvu za telovadbo in izlete.«

To ni zame,« je odvrnil blede fant.

Bomo pa tako napravili, da bo zate, ti častitljiva koza, ti,« je vzkliknil Tone. »Ali si morda že župnik? Tepec si, pa niti četrtošolec nisi, pa se delaš tako svetega, da se človeku kar želodec obrača.«

Mina je pogledala Toneta s tistim pogledom, ki ni prenesel nobenega ugovora in je s palecem namignila proti vratom. Tone je izginil.

Otroka sta časih dobila kak denar, na primer za semanjske dni ali če je bilo žegnanje, če je dospel

kak vrtljak v vas in ob podobnih prilikah. Bernard, ki je leto in dan ministriral v cerkvi, je na teden prejemal nekaj plačila za to. Spočetka je deval ta denar v nabiralnik, potem pa je začel hraniti. Od denarja za žegnanje ali druge zabave ni potrošil niti pare. Tako si je sčasoma toliko prihranil, da si je mogel kupiti v mestu neko nabožno knjigo, katerega je že dolgo vabila iz izložbenega okna s svojim kričočim naslovom. Knjiga je bila mistične vsebine. Vsak dan jo je bral. Zdaj, ko sta bila sama s sestro je vprašal Bernard:

Mina, ali ti kaj molliš za Lojzeta?«

Dekle ni nič odgovorilo.

Jaz opravljam zdaj zanj devetdnevnicco v čast sv. Antonu.«

To je lepo,« je odvrnila trpko Mina. »A če bi jaz to delala, ne bi nikomur povedala. Samo farizeji se hvalijo s svojimi dobrimi deli.«

Bledo obličje fanta je zalila rdečica.

To je res; ni prav, da sem ti povedal. Oprosti mi!«

Mina je imela rada Bernarda ko vse svoje. A ker je bila tako čvrsta in odkrita, se ni mogla poglobiti v nežno, življenju tujo pobožnost brata. Medtem ko je vneto gatila nogavico, so ji misli ko čolnček brzele sem in tja in tkale bratov prt življenja.

Bernard, rada bi kdaj brala tvoje tri knjige. Spet je Bernard zardel, ker je mislil, da Mina nič ne ve za knjige. Zmeraj je imel skrite, zadnje dni jih je zateknil za tram v senčnici in le na skrivaj jih je bral. Njegovo plaho srce se je balo, da bi drugi smetili te knjige in zaničevali, kar je zanj sveto.

Nič kaj rad ti ne bi dal knjige, Mina.«

Saj jih že imam,« je odvrnila. »Veš, tram v senčnici ni varno skrivališče, ker ondi časih prah pobrišem. Danes sem našla tvoje knjige.«

je strašna, neprijetna doba: Edvard je zagrožil bratu, da se vrne v Paris. Da mu je na izbiro, ali naj gre v Francijo v ječo ali pa naj umre v Ameriki od lakote. Dejal je, da ima rajši ječo v Franciji in Jakob je odnehal prvičkrat... Ljubil ga je kljub vsemu. Saj je bil to njegov brat.

(Nadaljevanje.)

B. t. katoličan nam bodi ponos

Anglijski konvertit (izpreobrnjenec) je po desetletnem boju pribežal v naročje Kristusove cerkve. Potem, ko je bil slovesno prisegel na nauk Kristusov, je hotel sporočiti svoje občutke svojemu prijatelju. Toda v prekipelavi radosti tisti dan ni mogel zapisati drugega nego besede: — Mir! mir! mir! — Šele drugi dan je pisal dalje. — Nova luč, je pisal, nova luč, se mi zdi, da osvetljuje vse. — Luč, tako blesteča, da ne morem priti k sebi... In čeprav sem brez strehe, brez pomoči, brez prihodnosti — imam v pokoju vesti bogato zadoščenje za strašni boj, ki sem ga moral prestati zadnje tedne. — Podobno je vzklila po svojem izpreobrnjenju znana pisateljica grofica Ida Halm-Halm: Povrnila sem se, pravi, iz Babilona v Jeruzalem, iz tujine v domovino, iz osamelosti v skupnost, iz nepokoja v mir.

Podobno si glasi izjava pruske princezije Ane, deželne grofice hesenske: »Brez pokoja« piše med drugim, in miru, versko

čisto zanemarjena, z neprestanim hrepenjem in neugasno željo po resnici sem dolga leta blodila v zmoti in omahovala. Vse se je tako počasi vleklo. Ko sem končno premagala silne ovire, sem se dokopala do cilja in zdaj vem, da je največja sreča pod solncem, slediti spoznani resnici. Leto svoje spreobrnitve imenuje najsrečnejše leto svojega življenja. »Po svoji spreobrnitvi čutim kljub svoji starosti in njenim nadlogam, kako me prešinja vedno večja ljubezen, občudovanje in hvaležnost do naše svete Cerkve in njenih duhovnikov, ki so predniki resnice in razsvetljevalci. Nič človeka tako ne pomladi in okrepi, kakor verska navdušenost. Ljubljena mati sv. Cerkve je vsebina in zvezda našega življenja. Meni presrečni je šele na večer življenja izšla luč in se mi je odprl nov svet, ki ga ne bom na zemlji nikdar popolnoma doumela.« Ob desetletnici svojega spreobrnjenja piše: »Če se ozrem nazaj na teh svojih 10 katoliških let, jih vidim ožarjena od svetle glorie. Solnce božje milosti me je obsvelo in mi delilo milosti na milosti.« — Biti ud katoliške Cerkve, imenuje »srečo, ki ji ni primere in ki je vredna vsake žrtve.« Pri misli na protestante postane žalostna in pravi o tožnosti: »O, ko bi dohotel in često dovtetni drugoverci, ki pa se žal sramujejo menjati vero, poznali našo vero, kako je je sama resnica, koliko bi jih prišlo nazaj v očetovo hišo in bi bili srečni!«

Kmetska zveza zastopa koristi kmetskega stanu!

SLOVENKA POVZROČILA SENZACIJO V AMERIKI

Ameriški listi so prinesli pismo, ki ga je pisala neka ženska prezidentu Združenih držav Hooveru. Povod ji je dala tiskana prezidentova izjava, da v tej zimi nihče v Ameriki ne sme trpeti mraza in glada. Zato vprašuje v pismu prezidenta, ali so to res njegove besede — in zakaj je kljub temu toliko bede vseh povsod v Ameriki. Pisala je pa tako, kakor bi sama s svojo družino živela v bedi in brez dela.

Hoover je pismo izročil Rdečemu križu v Washingtonu, ta pa svoji podružnici v Betlehemu, odkoder je ta ženska. Sedaj je pa tajnica Rdečega križa ugotovila, da ima žena lastno hišo, avto, nima lastnih otrok, marveč se je pred kratkim poročila z vdovcem, ki ima delo itd. Piše se mrs. Čöndör in je — Slovenka iz Slovenske Krajine. Sama se je javila uredništvu prekmurskega tednika »Amerikanski Slovencov Glas« v Betlehemu, Pa.

Sedaj je »Community Chest« začel podporno akcijo v korist množstvenim revežem, ki se sicer niso upali pisati prezidentu, a v resnici stradajo.

ZAGONETEN UMOR V TRSTU.

Trst, 26. maja. Tukajšnji tisk poroča o umoru miličnika Marka Buršiča (Burinija), ki so ga izvršili neznanci v nedeljo blizu Pulje. Buršič, ki je star 48 let, se je v nedeljo vračal iz Sv. Vičenata, kjer je bil pri sv. maši proti domu v družbi prijateljev I. Štokoviča

Ali mi jih boš vrnila?« je strahoma vprašal.

»Najprej jih bom prebrala.«

Tri dni kasneje je Mina naglo stopala po cesti. Nesla je majhen zavojček. Pravkar je bila pri župniku, mu pokazala one tri knjige in ga vprašala, ali ve, da jih je Bernard kupil. Župnik si je ogledal knjige. Dve je poznal po naslovih, a tretjo je prelistal in prebral nekaj strani. Dal jih je nazaj, rekoč:

Nikoli ne bi Bernardu dovolil branja takih knjig. Nisem nič vedel za to.

Sem si mislila,« je hvaležno odvrnila Mina. »Fanta bom že jaz v roke vzela in sežgala te knjige, ki so jih napisali sami taki ljudje, kateri nimajo glave na pravem mestu.«

»Storite to, le storite!« je dejal župnik. »To je za Bernarda ko strup.«

Mina je našla v sobi oba dečka. Bernard se je učil latinske slovnice. Tone je pravkar urezal v mizo svoj monogram T. B. in je zdaj brez dela sedel.

»Ven pojdi, Tone!« mu je rekla Mina.

»Zakaj pa? Saj nisem nič naredil!«

»Tako pojdi ven!«

To je bil tak ukaz, da mu ni bilo moci oporekati. Fant je šel in se glasno hudoval, češ, še takrat ga ven meče, ko ni prav nič naredil. Pa se je domislil, da ne bi bilo dobro zanj, če bi Mina pogledala pod mizo in opazila obe črki. In tudi to mu je šlo po glavi, da ima z Bernardom bržkone posebne namene. In ker se je zmeraj živahno zanimal za družinske zadeve, je previdno splezal skozi okno nazaj v sobo in se tiho usedel za omaro.

Mina je molče pristopila k mizi in razvozljala vrvice zavojčka.

»Moje knjige!« je Bernard osuplo vzklil.

»Da, tvoje knjige! Vstani in pojdi sem!«

Bernard jo je slušal...

»Zakaj si bral ta ničvredni šund?« je vprašala strogega obraza. Iz oči so švigale iskre.

»Pobožne knjige so, Mi...«

Lopnila ga je s knjigo krog ušes.

»Ti bom že posvetila s tvojimi knjigami! Zakaj si prinesel tako prenapeto bedarijo v hišo in v svojo glavo?«

»Mina, saj so svetniške...«

Knjiga mu je čofnila prav na usta. Fant je stal pred razburjeno Mino in bil bled ko zid.

»Zakaj nisi gospodu župniku ničesar omenil o teh knjigah?«

Pa se je vendarle nekaj vzbunilo na bledem licu.

»Spovedati se moram le tistega, kar je greh. To pa ni greh. To je vzpodbud...«

V tretje ga je udarila.

»Da to ni greh? Zločin — in ne samo greh! Ves boš zmešan, zmeden in nekoč te bom morala poslati v norišnico. Tja privede človeka tak čvekarija! Župnik je tvoj učitelj in vzgojitelj. Na noben način ne bi bil smel brez njegove vednosti brati takih knjig. Pazi, kaj napravim s tvojimi knjigami!«

S svojim močnimi rokami je razcefrala knjige. Fant jo je gledal ves prestrašen.

»Mina,« je kričal, »Mina, moje knjige! Pusti jih, Mina! Svete podobe so notri, čudežne podobe, molitve. — Pusti jih, Mina!«

Ona jih je cefrala dalje in mu velela iti z njo v kuhinjo. Brez moči ji je Bernard sledil. V kuhinji je moral biti priča, kako je Mina sežigala njegove knjige. Fant si je z rokami zatiskal oči in solze so mu polzele po licih. Mino je to vendarle ganilo, a tega le ni pokazala. Njen glas pa je bil milejši, ko je dejala:

ske vojaško službo v kaki francoski koloniji. Dasi so ameriški državljani, vendar ne more Amerika za nje nič napraviti, ker ne obstojajo med obema deželama nikake tozadevne pogodbe.

Vodja nekega italijanskega znanstvenega izleta v belgijskem Kongu je ubil orjaško gorilo, visoko 7 čevljev. Sedem goril ga je napadlo, a ko je eno ubil, so druge pobegnile.

Prekanec. — Stranka: »Ali prodaste oba konja tudi na kredit?« Posestnik: »Tudi. Samo zastaviti mi morate kakšno vrednost, ki dosegaj vsaj polovično vrednost kupljenega blaga.« Stranka: »Potem je to enostavno. Jaz kupim oba konja in vam enega takoj zastavim...«

Zagovoril ga je. Pri nekem fantovskem pretepu je izbil Janez Francetu levo oko. Ko se čez leto dni zopet srečata, vpraša Janez Franceta: »Ali si še kaj hud, ker sem ti izbil levo oko?« — »Pusti to,« mu odvrne France, »na to sem že pozabil. Ali povem ti, če mi izbijesh še desnega, te nikdar več ne pogledam.«

Slaba strelca. E. Danielson, lastnik garaže na 1315 W. 63rd St., je bil v

in Antona Bursica. Krenili so s ceste na stezo in Bursič je hodil na čelu. Nenadoma je počil strel iz zasede in Bursič je obležal smrtno zadet. Njegova prijateljica sta stekla na bližnjo orožniško postajo klicat na pomoč. Orožniki so takoj uvedli preiskavo, ki pa je ostala brez uspeha. O zločinu je bil obveščen novi puljski kvestor (učravnik policije) Carusi, ki se je nahajal s prefektom pri proslavi desetletnice mareziganskega poboja v Koprju. Ta se je takoj odpeljal v družbi milicnega generala Diamantija na kraj zločina. Oba vodita sedaj preiskavo. Po vsej Istri se vozijo v avtomobilih takozvane letelce četne orožnikov in stikajo za krivci. Vzrok zločina še ni prav pojasnjen. Vse kaže, da nima političnega ozadja in tudi fašistični tisk piše v tem smislu. Danes bi se moral pričeti proces proti nekaterim Istranom in Bursič je bil določen za pričo. Orožniki so zaprli več domačinov, ki so na sumu. Nedavno je bil ubit v Puljščini orožnik Jurij Lorito. Verjetno je, da so morilci v obeh primerih isti.

ZBOROVANJE RIBICEV V BOHINJU

Na binkošno soboto in nedeljo so se v Bohinjski Bistrici zbrali ribiči iz dravske banovine k zborovanju, ki ga je sklicalo ribarsko društvo v Ljubljani. Ribiče je pozdravil predsednik ribarskega društva g. Pustoslavšek, potem pa je predaval g. Vladimir Kapus o zgodovini in razvoju ribarstva. V nedeljo dopoldne se je vršil ogled banovinskega ribogojnega zavoda. Vodil je upravnik ing. Rejc, ki je duša vsega podjetja ter je tudi napravil vse načrte za tozadevne naprave, dočim je dal idejo za zavod pokojni prof. Franke že l. 1921. Zavod bo obsegal

moderno vališče, poseben bazen za gojenje ple-menskih rib ter vrsto bazenov za gojenje rib za prodajo. Ko bodo vse naprave končane, bo skupno 18 bazenov, kjer se bo na leto lahko zredil 030 do 40.000 kg rib za prodajo. Vališče pa bo letno lahko vrglo na trg do 1 milijona ikež. Vse naprave, kadar bodo končane, bodo stale okroglo poldrug milijon dinarjev. Za hrano ribam že zdaj porabijo čez 100 kg mesa dnevno, večinoma konjskega.

Na zborovanju je bilo sprejetih več resolucij, tako glede enotnega ribarskega zakona, dalje glede enotnih ribarskih knjižic ter končno glede skupne zveze vseh ribarskih organizacij v dravski banovini. Poslana sta bila pozdravna in udanostna brzojava Nj. Vel. kralju Aleksandru in predsedniku generalu Živkoviču.

KRVAVA STAVKA

Ta dni je v premogovnikih v Dombrovskem in v Javornji izbruhnila stavka rudarjev radi nizkih plač. Delegati delodajalcev so pozvali zastopnike stavkajočih rudarjev na konferenco. Med konferenco pa se je zbrala pred pisarno velika množica stavkajočih. Razdražena množica je krenila proti rudniku in hotela uničiti vse rudniške naprave. Nastopila je policija, ki je morala rabiti strelno orožje. Razvil se je krvav spopad, v katerem so bile štiri osebe mrtve, sedem pa težko ranjenih.

O krvavem dogodku je bil izdan službeni komunike, ki se glasi: 19. t. m. zvečer se je pred zgradbo rudarskega ravateljstva v Javornji zbrala skupina delavcev, kakih tisoč po številu, ki so nahajskani od raznih agitatorjev krenili proti rudniku z namenom, da spuste

vanje vodo. Množica je navalila na vrata rudnika »Pilsudski«, demolirala vhod in metala kamenje na policijo, ki je stala pred vrati. Iz množice je padlo tudi nekaj streliv iz revolverjev. Nato je prišlo do spopada s policijo, ki je izstrelila nekaj salv. Štiri osebe so bile ubite, sedem pa težko ranjenih.

V zvezi s tem dogodkom krakovski tisk zelo ostro kritizira postopanje policije, ki je prehitro začela streljati v množico.

KMETIJSTVO V PREKMURJU.

Okrajna kmetijska odbora v M. Soboti in D. Lendavi sta imela te dni plenarno sešedanje. Oba odbora sta v reševanju gospodarske krize in povzdigi kmetijskega gospodarstva igrala tako važno vlogo, da se ob tej priliki moramo nekoliko ozreti na njuno delo v preteklem letu.

Oba kmetijska odbora sta posvečala veliko pozornost vsem važnim gospodarskim zahtevam. Pri oblastih sta uspešno intervenirala v mnogih zadevah. Kmetijski odbor v M. Soboti je posredoval: v zadevi uporabe živinorejskega sklada, dolga, poškodovanih po toči, v vprašanju izsuševanja močvirnatih krajev, sezonskega delavstva, regulacije Ledave itd. Vsa ta posredovanja so bila uspešna.

Ravno tako agilen je bil odbor v D. Lendavi. Tudi ta je uspešno interveniral v sledečih zadevah: 1. uporaba živinorejskega sklada; 2. regulacija Mure; 3. podpore za napravo vzornih gnojišč; 4. podpore za precepjenje šmarnice; 5. kmetijska šola v Rakitčanu; 6. prevažanje čebel na pašo; 7. zatiranje poljskih miši; 8. znižanje banovinskih doklad itd. Razen tega sta se oba odbora borila za zbu-

četrtak zjutraj že v drugič tekem enega tedna predmet roparskega napada, in ko se je zdaj pokazal isti bandit z orožjem v roki, se je Daniel soš razjezil, potegnil samokres in pričel streljati na bandita. Bandit je enako streljal nazaj, a oba sta se prav slabo izkazala. Namesto, da bi zadela drug drugega, sta podrla na tla tri druge osebe, ki so stale zraven ter jih lahno ranila. Bandit je nato ušel.

Samomor zaradi slabe pisave. Pred nekaj dnevi se je umorilo v Sevilji v Španiji 21 letno dekle, ker se ni moglo naučiti lepo pisati. Vedela je namreč, da drži njen ženin, ki študira v Parizu, silno mnogo na lepo pisavo. V svojem poslovnem pisu pravi, da se zaveda, da je nikdar ne bo imel dovolj rad zaradi njene grde pisave.

Zakaj ga ne odpusti. V neki veletrgovini, ki je delala kupčije na podlagi visoke protekcije, je prišel k ravnatelju znanec in mu dejal: Govoril sem s tem tvojim tajnikom o poslovnih stvareh, pa kar nisem mogel verjeti, da je tako zabit. Kako to, da ga ne odpustiš, saj nič ne ve. — Preveč ve, zato ga ne odpustim.

»Bernard, to se je moralo zgoditi. Pojdi zdaj k svoji slovnici.«

Tone se je pa valjal zunaj v travi. S svojega skrivališča je vse videl in si tlačil robec v usta, da se ne bi izdal. Zdaj pa ni mogel drugače izraziti svojega neskončnega veselja radi tega, ker je bil po-božni Bernard tepen, ko da je rjovel in vpil in razgrajal ko norec. Mina ga je najprej slišala, potem pa tudi videla. Koj je sprevidela, da je Tone prisluškval in da se zdaj od same škodoželjnosti ne more umiriti. Sklenila je, da ga bo kaznovala, vendar ji je bilo nenadoma prav bridko pri sreč. Nastop z Bernardom jo je tako utrudil! Ali ni bilo to sirovo? In zdaj da bi še Toneta? Ah, zmeraj paziti, zmeraj biti strog, večkrat oštevat, celo tepsti — to ni bilo nič kaj prijetno za mlado dekle. Tone je medtem ko besen razgrajal in kričal: »Tepen je bil — zelo, zelo tepen! Ti-tiri, tepen biti bolil!«

Mina ga je slišala, a ga ni hotela natepsti. Okno je odprla in zaklicala na vrt:

»Tak ne tuli vendar! Koj pridi v kuhinjo!«

Ondi je moral lupiti krompir, kar mu je bilo najbolj zoprno, češ, da je malenkostno in za ženske. Zato je zagodrnjal:

»Zakaj pa Bernard ne lupi krompirja?«

»Ker se mora učiti slovnice.«

»Se mi je zdelo, da si mu slovnico raztrgal.«

Zdaj je dobil vendarle eno po glavi.

Pravkar je prišla mati v kuhinjo. Spet je radi bolečin v glavi ležala zgoraj v kamri. Pa je prišla dol in vprašala:

»Bernard sloni z glavo na knjigi pa joka se.«

»Prejeli so bunke,« je zadovoljno povedal Tone.

»Jezik za zobele je zavpila Mina. »Ah, mati, pustite to, saj vas samo vzburljal je že vse v redu. Z otroki, tudi z Bernardom, pride časih kaj navzkriž.

Da, da, otroci!« je zavzdihnila žena in brez moči sklenila roke v naročju. »Jaz ne morem več. Le ti naredi, Mina! Ti vse prav narediš!«

»Bog ve!« je odvrnila Mina.

8.

Kovač je v krčmi razkazoval neko razglednico, ki mu jo je poslal Boštjanov Lojze. Povedal je, da je Lojze v Hamburgu, kjer se je sešel s Sobrovim Matijcem, in da se mu dobro godi. Na morje misli iti in nekoč se bo kot velik bogataš vrnil iz Amerike in bo tisti zarobljeni punčari, tisti Mini, že dokazal, da je na svetu še kaj drugega ko gatenje nogavic in blatenje poštenih ljudi. Pripomnil je kovač, da bi bil on rad šel v Hamburg z Lojzetom na morje; bil bi za ladijskega kovača. Tako ga vožnja ne bi nič stala, onkraj »luže« bi se na noge postavil in zaslužil denarja ko črepinj. Možje so se resno razgovarjali o Boštjanovem Lojzetu. Resnejši so obžalovali, da je začel v družbo Šobrovega Matijca, ki je taka propalea. Dvakrat je bil že radi tatvine v luknji in nekoč je bil tri leta v prisilni delavnici radi onega — o čemur ej bolje, da si človek ust ne hladi. Če je Boštjanov Lojze v takli družbi, je gotova stvar, da bo tudi on propadel.

»Mina je kriva! Ona ga je spodila!«

Spet so napadali Mino. Jelševnik in še dva druga so dekleta zagovarjali, a večina je bila zoper njo. Nekateri mali gruntarji so bili nevoščljivi Boštjanovim. Vsi tisti, ki v življenju niso nič dosegli, sovražijo one, ki so kaj dosegli, gledajo jih brez moči in velike trpijo v rumenih vica zavisti. Predvsem je bilo naj-več takih, ki jih je jezilo, da je bila Mina tri leta v šolah in je zato po izobrazbi prekašala vse vaščane, zlasti njih lastne hčere, ki so znali komaj brati in pisati pa izračunati, koliko dobijo za mleko.

zanje količnika, ki je v Slovenski krajini zelo visok (80).

Gospodarsko krizo lajšati in napredek gospodarstva popirati sta pomagala oba odbora s podeljevanjem podpor. Odbor v Murski Soboti je nabavil sedem drevesnih škroplilnic, in sicer štiri prevozne in tri nahrbtnne. Odbor v D. Lendavi pa je razdelil kot podporo skoraj 30.000 Din, in sicer: za živinorejo 14.000 Din, za poljedelstvo 4.400 Din, za sadjarstvo 4.700 Din, za gozdarstvo 1.500 Din in za kmetijsko-nadajevalne šole 4.500 Din.

V bodoče nameravata oba odbora svoj delokrog še razširiti s tem, da hočeta pod lastnim vodstvom upeljati vzorna posestva. Odbor v D. Lendavi je v tem oziru že storil prvi korak. Na njegovo prizadevanje se je v Dugi vasi razlitalo 15 kat. oralov veleposestniške zemlje. Priprave za osnivanje vzornega posestva so tudi v Soboti v teku.

Za dovršeno delo oba odbora zaslužita priznanje. Vsem potrebam sicer nista zadostila, a to ni njuna krivda, marveč je temu krivo pomanjkanje sredstev.

Zasužnjenje delavca v Rusiji.

že je preteklo nekaj časa, odkar se je v sovjetski Rusiji začelo zasušnjevanje delavstva. Začetna delavčeva samostojnost in pravica do sodoščevanja pri produkciji tovarne je že davno odpravljena. Edino, kar je še ostalo delavcu, je pravica, da sodeluje pri posvetovanju o načinu, kako bi se mogla navodila višjih gospodarskih oblasti najbolje izpeljati.

Ob koncu l. 1930. se je z dekretom z dne 15. decembra 1930 in z določbami ljudskega komisarijata za delo z dne 23. dec. 1930 vse delo — najprej pri industrijskih in transportnih delavcih — izpremenilo v prisilno delo. S tem je bilo delavsko pravo, temelječe navidezno na principu svobode, dejansko ukinito.

Od septembra do decembra 1930 je sovjetska vlada izdala celo vrsto naredb, ki so zvišale število privilegiranih delavcev. Ilkrti pa je bilo delavstvo prisiljeno delati tam, kjer to odloči oblast. Določba pravi: »Delovne sile se razdele po načrtu organov dela.« Seveda se da to izpeljati le pod pogojem da so vsa podjetja, gospodarstva in posamezniki obvezani zaposljevati delavce in nastavlence le potom teh organov dela (Dekr. z 15. dec. 1930 § 2). »Cela vrsta določb, ki prisili delavca, da prevzame drugo delo, čeprav bi rad še nadaljeval svoje delo, ali pa mora nadaljevati staro, čeprav bi ga želel zapustiti. Če pa se brezposeln delavec brani iti na odkazano mu delo, mu brez nadaljnjega odzemanja pravice privilegiranega delavca, tako da je vseh prisiljen umreti od lakote. Delavec je prisiljen iti na delo, ki je združeno z vsemi mogočimi težavami in velikim pomanjkanjem, tudi če ga pošljejo v sibirsko gozdove ali v večno zimo severnih pokrajin. Zaposlenim delavcem, ki se branijo spremeniti svoje delo, odvzamejo privilegije za dobo do šestih mesecev. Tudi delavci-specialisti, ki imajo še posebne privilegije, so za slučaj, da se ustavljajo spremeniti delo, obsojeni k prisilnemu delu.

§ 13. navedbe z dne 15. decembra 1930 se glasi: Zvoljeni inštitucije organizacije, ki prostovoljno zapuste delo v podjetjih, se v slučaju, da pri organih dela spet zaprosijo za delo, šest mesecev več ne zaposlijo za industrijsko in transportno delo.

Tako ni pretirano reči, da je sovjetski delavec oropan najelementarnejših pravic svojega zapadnega tovariša. V sovjetski Rusiji vlada princip: delovne sile se razdele po načrtu organov dela. S tem je končno javno ubit zadnji ostanek delavčeve svobode in osebnosti. Delavec je ostal samo še številka, ki ima dolžnost pokoravati se odredbam vladajoče države.

Poleg zasušnjevanja industrijskih delavcev se pojavljajo tudi že določbe, po katerih vedno bolj izgublja svojo samostojnost tudi poljski delavec. Odkar je v marcu 1931 izdal poljedelski komisar Jakovljevič nove smernice, je postalo akordno delo dolžnost v vseh poljedelskih kolektivnih podjetjih. V prejšnjem načinu dela so se namreč pokazale velike nepravilnosti. Odslej pa je poljski delavec popoln suženj tistega kolektivnega podjetja, h kateremu pripada. Če odpove pokorščino, ne zgubi samo svojega mesta ampak tudi možnost dobiti službo drugod. Tudi on je — kot njegov tovariš v mestu oziroma v tovarni postal suženj države.

Vendar se ne sme iz psihološkega učinka teh novih delavnih razmer pričakovati čudežev. Še vedno se čuti mnogo sovjetskih delavcev v mestu in na deželi kot gospodarja tovarni in kolektivnih gospodarstev, kjer je zaposlen. Zavest zasušnjevanosti se bo prav zbudila šele v mirnejših časih, ki bodo nastopili — če sploh bodo kdaj — po viharji zgraditvi novega gospodarstva. Zato pa se bo delavstvo tedaj tembolj začutilo nesvobodno, in bo s tem večjo silo vrglo nenaravno zasušnjevanost s sebe.

Okrožnica o zakonu in zakonska žena.

Papeževa okrožnica o zakonu je vzbudila znatno pozornost po svetu. V najrazličnejših krajih in okoliščinah se o njej razgovarjajo in jo komentirajo. Značilno — toda nepresejeto — dejstvo pa je, da so jo pristajali druge veroizpovedi z občudovanjem in s hvaležnostjo sprejeli. Zavedajo se namreč dobro, da ima Sveti Oče iskren namen urediti žalostni položaj človeške družbe glede zakona. Tako je izšla v »The Catholic Herald« zanimiva razprava, katero je napisala naša rojkinja A. Christith in iz katere povzemamo poglavitne misli.

Svet je danes v zmedu zaradi napačnih načel o pravosti in znanosti. Pji XI. skuša s ponavljanjem večno trdnih rešic ustaviti strastno in neredno drvenje moderne človeške družbe. Razglasil je vnovič svetost in nerazrešljivost zakramenta zakona.

Naše razmotrivanje se nanaša prav posebno na stališče in dostojanstvo krščanske zakonske žene. Okrožnica nam kliče v spomin, da je osamosvoja (emancipacija) žene v krščanskem smislu upravičena. Toda napačno emancipacije moramo odločno odklanjati.

Nadalje okrožnica govori o pokorščini zakonske žene. To poglavje je tako skrbno napisano, da je vredno, da ga natančneje preglejamo.

Okrožnica jasno določa, da zapoved o pokorščini nikakor ne okrne popolne svobode žene in to z ozirom na njeno dostojanstvo kot človeška oseba kakor tudi z ozirom na njen zvišen poklic: žena, mati in tovarišica. Jasno je, da žena ne more kloniti povelju ali želji, ki bi bila nasprotna zdravi pameti, katoliškemu nauku ali njenemu dostojanstvu. Gotovo je tudi, da žene ne smemo enačiti z ovi-

mi, ki v zakonodaji nimajo popolnih pravic zaradi duševne nezrelosti in neznanja. Važno je tudi dejstvo, da je podložnost žene možu v različnih krajih različna in da zavisi od posebnih krajevnih, časovnih ter osebnih pogojev. Toda ustroj družine in njeno pravno delovanje je Bog za vse, za vse kraje in za vse čase določil in tega se ne smemo s pregrešno roko dotakniti. Tako je na kratko očrtana svoboda žene; njena podložnost ter njena pravica do neodvisnega delovanja mora biti po Božji zapovedi in krščanskih načelih usmerjena tako, da ne trpi blagostan družinskega kroga v verskem ali materinskem oziru, v kolikor je to od nje odvisno.

Obkrožnica v vsem tem obnavlja ženske pravice kar je bilo prav potrebno. Že od Luttra napretil je žensko vprašanje veliko na ugledu trpel. V protestantskih krogih se radi govorili o »močnejšem spolu« in določevali, da so mora žena v verskem prepričanju priliciti možu. Dejali so, da ženske pravice le krajšajo naravne pravice moža, komur je naloga dana, da vodi, poveljuje kot samodržec za dobrobit vseh članov družine. Toda cerkvena zakonodaja in nauki so vedno povdarjali pravo žensko osamosvojevanje in kar tiče sodelovanja žene v družini nam obkrožnica dosledno naznanja, da ženi pripadajo enake pravice kot možu.

Nipa dvoma, da je predvsem materina dolžnost čuvati nad versko vzgojo otrok. Bog je že materi itak dodelil posebno duševno naravo za izoblikovanje otroškega srca. Zato tudi Sveti Oče toži nad socialnimi razmerami, ki mater prisilijo, da opusti to svojo prvo dolžnost in skrbi za kruh.

Okrožnica je tudi namenjena višjim civilnim oblastem, da poskrbe, da bodo žene prišle do onih pravic, ki jih zahtevata sedanji čas in večni Kristusov nauk.

»Casti Connubii« je naravnost elektriziral ves svet. Katoliške žene pa bi morale biti ponosne, da so v tej okrožnici dobile to, kar jim po pravici pristoji. Sveti Oče jim je s tem jasno dokazal, da je Cerkev kot nevesta Kristusova tudi odločna zaščitnica žena in njihovih pravic.

Deset let radia

Amerika slavi, dasi nekoliko pozno, deset obletnico radiofonije. Prirejajo se izredno skrbno izbrani koncerti, pred mikrofonom hodijo vse velike osebnosti, z eno besedo, vse je na nogah, da dostojno proslavi ta lepi jubilej. Prirejajo se banketi ob čudovito okrašenih mizah, kjer koketirajo najbolj izbrani jedila z najredkejšimi mineralnimi vodami. — Zakaj Amerika je suha... In govorov seveda ni konca ne kraja... V središču proslavljanja je seveda veteranska postaja Pittsburgh KDKA, ki je oddajala prvi uradni program v novembru 1920, baš 2. novembra, ko je mogla navdušenim državljanom izom Unije tudi sporočiti izvolitev Mr. Hardinga za predsednika Združenih držav. In odslej KDKA ni počivala niti en dan! Oddajala je 2660 predavanj v najrazličnejših predmetih. — od reje domačih živali in gojenja kumar do asirske umetnosti in konstrukcij nebotičnikov. Dala je Američanom priliko poslušati narodno himno 2604. »Caro mine« 800krat, »Danse macabre« od Saint Saensa 172 krat in kdo ve koliko plesnih komadov, zamorskih pesmi in podobnih prireditev. Njen speaker (napovedovalec) je že 3650krat vsočil lahko noč svojim poslušalcem in se vrnil to vsak večer... Tako mine čas. Onkraj luže je radio že zdavnaj več kot tisk. Pri nas še čaka...

TOSKANINI.

Berlin, 26. maja. d. Način, kako so fašisti postopali s slovitim komponistom Toscanini je mv Milanu in v Bologni, je odjeknil po vsem kulturnem svetu. Toscanini je umetnik, ki si je osobito nemških umetniških krogih pridobil neomejene simpatije, zato je umevno, da je nečuvno ravnanje fašistov povzročilo razburjenje in ogorčenje v Berlinu in na Dunaju. Veliko časopisje posveča dolge članke Toscaniniju in porablja to priliko, da fašizmu izprša vest, kako hoče podjarmiti celo umetnost in jo staviti v sramotno službo svojih političnih ciljev. Italija ne bo več samo šetališče inozemskih zaljubljenecv medenih tednov ali pohajkovališče tujih lenuhov, toda Italija bo še vedno ostala zatočišče resnega, znanstvenega dela in lepe umetnosti. Vsak, kdo koli bo pri tem delu udeležen, bodisi kot voditelj ali kot učenec, bo mirno smel računati s prijateljstvom fašizma, tako je ob nastopu vlade govoril ministrski predsednik Mussolini.

»Vorwärts« dostavlja temu, da tudi v tem pogledu fašizem ni držal besede. Milica, armada, mornarica, letalstvo, vse to je uživalo neomejeno prijateljstvo fašizma medtem ko je umetnost delila usodo Toscaninija. Vodstvo fašistične stranke se je celo obrnilo na vodeče umetnike, naj napišejo nekaj, kar bi spadalo v okvir fašistične ideologije. Znano je, da je Puccini gladko odklonil, on je nadaljeval svoj »Turandot« in zapustil nesmrtno delo, ne da bi se brigal za fašistične težnje. Tudi Mascagni je odgovoril, da ne more, ter se je raje odpeljal v Južno Ameriko. Ko so zaporedoma vsi komponisti odrekli svoje sodelovanje, je direktorja milanske Seale sklenila uprizoriti »Nerona« od Boitosa. Ta opera je stara 80 let in je svoj čas bila parkrat uprizorjena, toda slednjic je morala izginiti s programa, ker ni bila za »fašistične muzikoc«. Mussolini samje prišel na predstavo. Toscanini, v katerega odsotnosti so »Nerona« postavili na program, pa ni bil prav nič navdušen, češ »da je vse skupaj samo slaba imitacija Wagnerja in da je vsaka vrsta umazana zakotna dramatika.« Položaj je postal pa zelo npe, ko so fašisti zahtevali, naj se kot uvod k predstavi opere zapoje »Giovenezza«, muzikalnično najbolj nekultivirana himna, kar jih obstoji. Toscanini je rekel, da to ne gre in »Giovenezza« se ni pela v Milanu in tudi kasneje ne v Bologni. Fašistični tisk je začel groziti, poulična sodrga ga je napadla in sedaj je konfiniran na svoje stanovanje.

»Anzeiger« primerja fašizem s cesarjem Viljemom, ki je ravnotako hotel ukleniti umetnost v svoje politično-bernične ideale in si podvreči zase in za svoje cilje vse kulturne dobrine in sile ki naj bi igrale v njegovi službi vloge degradiranih rokodelcev.

Častni znak bolgarskega Sokola so izročili te dni v Rimu bolgarski Sokolj — Musoliniju.

58.758 duš šteje po zadnjem ljudskem prebivalstvo Alaske.

Katoličani imajo v Zedinjenih državah Amerike 27.854 duhovnikov, med njimi 4 kardinale, 16 nadškofov in 104 škofo.

Rim šteje po najnovejših podatkih 999.788 duš.

BOGOLJUB

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi, s slikami v bakrotisku. Stane letno Din 20.—. Pišite, da se Vam pošlje na ogled. — Naslov: »BOGOLJUB«, LJUBLJANA - JUGOSL. TISKARNA

FIZIKA V GOSPODINSTVU

Če hočemo kako vrelo pijačo ali kaj drugega hitro ohladiti, jo postavimo na led. To je pa napačno. Mrzlo je vedno težje nego toplo. Mrzle snovi zato vedno padajo nizdol, gorke se pa dvigajo. Če postavimo posodo z vročo pijačo na led, potem se pač hitro ohladi spodnja plast, zgornje plasti se pa ohlajajo zelo počasi. Kajti zrak, ki ga ohlaja led, pada neprestano nizdol in posodo ohliva tako vedno le segreti zrak. Če hočemo torej kako stvar hitro ohladiti, moramo led položiti zgoraj nanjo. Zgornja plast se hitro ohladi in pade na dno in ostale plasti ji hitro slede. Tudi po ledu ohlajeni zrak pada nizdol in tako obdaja posodo vedno hladen zrak.

Morda pa hočemo nasprotno kavo ali čaj ohraniti vroča? Pri tem moramo seveda paziti, da ne bi ponovno zavrela, ker jima je potem okus popolnoma pokvarjen. V ta namen postavimo posodo s kavo ali čajem v vročo vodo, vendar tako, da se ne dotika dna (če stoji posoda z vodo na vročem ognjišču). Potem sme voda tudi vreti — kava ali čaj ostaneta zelo vroča, a ne zavreta pa ne. To pa zato, ker potrebuje tekočina, da zavre, mnogo večjo vročino, nego je vrelica. Ta nadaljnja vročina pa se porabi pri izhlapevanju, tako da se tekočina nikoli ne razgreje nad vrelico. Če stoji tedaj kava v vreli vodi, je zelo vroča, ne zavre pa ne. Drugače pa je seveda, če se posoda s kavo dotika dna; potem kava seveda zavre, ker dobiva vročino iz štedilnika ali električne plošče.

Ce bi pa hoteli kako stvar skuhati v posodi z vrelo vodo, ne da bi se druga posoda dotikala dna, zadostuje, da dodamo vodi pest soli. Slana voda ima namreč višje vrelišče nego navadna, in v njej kava, čaj itd. tudi zavre in z njo vred vre

Kmetje, oklenite se Kmet. zveze!

Strupeni Bernard Shaw

V neki družbi, v kateri je bil tudi Bernard Shaw, je nekdo pripovedoval svoje doživljaje, ki pa so se zdeli vsem poslušalcem silno neverjetni. Mož je to opazil in je, da bi popravil vtis svojega pripovedovanja, svečano zatrnil: »Gospodje mi brez skrbi lahko verjamete, že od svoje rane mladosti sem bil poročen z resnico.«

Bernard Shaw je na te besede pohlevno vprašal: »Kako dolgo pa ste že vdovec?«

★

Neka ameriška krasotica-plesalka je pisala vsa navdušena Bernardu Shawu: »Midva bi morala biti mož in žena. Pomislite, kako imeniten bi bil najin sin, če bi bil lep kakor jaz in duhovit kakor vi.«

Shaw je pismo vrnil z dostavkom: »Kaj pa, če bi bilo ravno obratno, če bi bil sin lep kakor jaz in duhovit kakor vi?«

Brinje in slive za žganjekuho

oddaja po ugodnih cenah IVAN JELACIN, Ljubljana
Emonska cesta 2. — Zahtevajte ponudbo.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Dia 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščinne ali prodajajo svoje prideleke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Mizarškega pomočn.

dobro izurjenega sprejembo takoj. Jožef Vengar, strojno mizarstvo, Slov. Javornik.

Krasno posestvo

23 ha v Zagradcu, solnčna ravna lega, tik banške ceste 10 minut od postaje Mlačovo, celo ali v manjši meri naprodaj. Na željo oddam polj. orodje. Pojasnila pri lastniku M. Okorn Vel. Račna Grosuplje.

Pastirje

za 3 krave 10 — 14 let

starega sprejme Anton Uranič, Loka 5, p. Križe

Službo dobi točaj

(Schankbursch). Ponudbe naj stavijo odrasli ali tudi neoporečni nad 16 let stari dečki iz poštenih hiš, ki se želijo tega obrta naučiti. Plača po dogovoru. — Gostilna pri »Belem Kranjcu (Kajfež) Florjanska ul. 4 Ljubljana.

Prostov. dražba

posestva, 7. junija ob 2 pop. v Brezju 32 p. Dobrova pri Ljubljani, obstoječega iz hiše, gospod. poslopj, 8 mernikov posevka njiv, travnikov, pašnikov 14 oraloval gozda in premičnin, vse ležeče ob banov. cesti.

Prileten fant

40 l. star, samski želi dobre službe pri dobrih ljudeh, v prvi vrsti na Notranjskem, potem pa kjerkoli. Rad bi se tudi priženil h kakim vdovi. Torej resne prijave na upravo lista pod »poštenin pridenc«, št. 5972

Hlapec

vojaščine prost iz poštelne kmečke hiše se sprejeto na malo posestvo k obrtniku. Zglasiti se je osebn. — Plača po dogovoru. — Naslov v upravi Domoljuba pod št. 5890.

Okrajne zastopnike

za vse sreze sprejembo, tudi proti fiksnim plačam. Pripravno za penzionirane orožnike, učitelje itd. Pisemne ponudbe na »Union«, Ljubljana, Miklošičeva c. 7/III.

Kolesarji!

Pred nakupom si oglejte našo bogato zalogo koles, prvovrstnih znamk kakor: Dürkopp, Steyr, Eska in drugih. Cena kolesom že od 1.200 Din naprej. Andrej Lipar, P. Cerklje pri Kranju.

2.500* dinarjev

zaslužite najmanj mesečno, če obiskujete v Vašem okolišu ljudi! Tovarna Vega, Ljubljana, poštni predal 307. Priložite znamko za odgovor!

Vajenca za kleparsko in instalacijsko obrt, pridnega, poštenih starišev, sprejme Friderik Brajer, klepar in instalater na Jesiti pri Ljubljani.

Mecenesov portal

dobro ohranjen se prodaja. Poizve se pri tvrdki A. & E. Skaberne. Ljubljana, Mestni trg.

Čevljarskega vajenca

v svo oskrbo v bliži sprejme takoj — Logar Franc. čevljar. Suha št. 4 nad Kranjem.

Kmečko posestvo

v večji vasi 15 km pod Ljubljano 30 m nt od farne cerkve, šole in železniške postaje, 10 minut od sosedne farne cerkve. 30 mernikov posevke, košenine za 8 glav, 15 jehov lepo zaraščenega gozda, zidana hiša krita z opeko in gosp. poslopje napredno. — Zglasiti se pri A. Z. 3 marje 32, — pošla Šmarje - Sap.

Poslužite

se Malaga oglasnika

Nad 500 milijonov dolarjev znaša letno promet na drobno v raznih trgovinah ameriškega Clevelanda.

O nameravani ostavki francoskega zunanjega ministra Brianda pišejo časopisi.

Pošljite naročnino!

Brinje

ima še vedno na zalogi
FRAN POGAČNIK
Ljubljana, Dunajska c. 36

ZACHERLIN

mrčesni prašek v originalnih steklenicah in skat-
ljicah uniči ves mrčes. — Dobiva se povsod.
»ZACHERLIN«, Ljubljana, Beethovnova ul. 16.

Danes

ni nikakšna umet-
nost biti za mal
denar elegantno
oblečen, temveč je
treba samo pisati
na Trgovski dom
Stermecki po novi,
veliki, ilustrovani
cenik in v njem
najdete velikansko
izbiro finih in mo-
dernih klobukov v
ceni od 60 Din in
krasnih športnih
čepic od 20 Din
naprej.

Trgovski dom
Stermecki, Celje 19

Veliki, ilustrovani cenik
zastonj!

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

PRAVA MILA ZDRAVJA IN LEPOTE

z znamko „ELSA“.

Lalijino mlečno milo posebno
fino cvetno milo.
Lalijino kremo milo zelo bla-
go delujoče.
Kamenjakovo milo, tudi za
otroke.
Glicerinsko milo, tudi za raz-
pokano kožo.
Boraksovo milo za solnčne
pege.
Kafuranovo milo za glavo in lase.

Milo za britje, higiensko čisto, vsebuje medicinsko
dobro delujoče sestavine, ki so potrebne za zdravlje in
lepoto. Kdor jih enkrat poskusi, jim ostane zvest.

**Storite tudi Vi tako,
pomagalo bo tudi vam!**

8 posloj kosov mila v poljubni izbiri, če se pošlje
denar naprej 32 Din, brez vseh daljnjih stroškov, ali
v povzetju 62 Din. Zraven
Fellerjeva „Elsa-Creme“ pomada za zaščito lica in kože.
Fellerjeva „Elsa-Creme“ pomada za naprej poslanih
30 Din 2 lončka brez vseh daljnjih stroškov, ali v po-
vzetju 50 Din. Elsadont krema za zobne Din 8.80, Elsa-
šampon za pranje glave Din 3.30, Elsa-Sachet dišavica
buzinica Din 6.40 — Naroča se pri lekarnarju

VIKTORE V. FELLER, Stubica Donja Elsatrg 16
SAVSKA BANOVINA.

O, Zlatica se je lahko smehljala,
ko bala svojo je urevala!
Tu zanjo ni bilo velike brige —
pregledala je le hranilne knjige...

Prav lepe si nabrala je prihranke...
kač, res vi te ne pojmite uganka?
Da, da, to imenitna je dobrota,
da z Zlatorogom se prihrani — dota...

Oj zlata Zlatica — glas gre okrog:
nad vse je terpentinsko milo Zlatorog!

(Nadaljevanje sledi.)

Pozor gozdarji in trgovci!

Nabavite si prvovrsten izdelek sešir in
plankač, katere pošiljam po pošti. — Cene
nizke. — Za vsak komad prevzamem ga-
rancijo. Trgovcem dajem popust. MATEVŽ
KRMELJ, Log, pošta Škofja Loka.

Preklic.
Ivan Kersnik preklicujem in obžalujem žaljivke s
katerimi sem žalil Ivana Dolžana iz Palovič.

Dlačice na bradi itd.

Vas ženirajo cenj. dame. Kvariji! Vam Vašo
eleganco, lepoto in sramožljivost. »VENERA«
eliksir. Vas reši v par sekundah brez opesposti,
brez bolečin vseh nepočitelnih olaj. Na veše-
seljmu paviljen H 306 (znotraj) Po pošti poš-
ljam franco; 1 bočica za Din 10 (predplačilo) ali
18 Din na povzelo, dve 28 Din, tri 38 Din.
R. Cotič, Ljubljana VII (Siska) Kamniška ul. 10 a

Popolnoma brezplačno
poučujemo v pletenju kot hišnem obrtu vsakega na
domu. Brezhibno izdelano blago prevzamemo stalno
proti plačilu v gotovini. Obširne informacije dajemo
če se pošlje znanika za odgovor.
Zadruga jugosl. pletalca, Osijek.

Z našo umetno
moštovo esenco „Mostin“
si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izvrstno
obstočno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekle-
nice za 150 litrov Din 30.—, po pošti Din 35.—.
Dobi se samo v drogeriji A. Kane sinova, Ljub-
ljana in drogeriji Wolfram nasl. M. Kane, Mari-
bor, Gosposka 33.

Nakup plemenske živine.

Komisija državnega večposredstva Belje obstoječa
iz g. g. inspektorja Ing. Horvata, Ing. Tomoviča,
veterinarja Dr. Gruičiča, je to dni pri članih živino-
rejske zadruge »Jugomontafone« nakupila 25 telic
montafonske pasme za plemo v okolici Maribora in
Ljubljane.

Po izvršeni tuberkulin inpekiji, se je komisija
izrazila zelo pohvalno o zdravstvenosti in lakovosti
nakupljenih plemenskih živali.

Naši rejci montafonske govede so v pr. letu onega
leta drž. večposredstvu prodali že nad 50 telic ter
prejeli za njihov trud in delo prav lepe izkupitke

Stanko Japelj, zlatar

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA ST. 9.
se priporoča za nakup UR. ZLATNINE in SREBR-
NINE po nizkih cenah. — Lastna delavnica, —
Popravila in nova dela točno in poceni.

Udobna, zračna in dovršeno elastična letna obutev.

flata

Vrsta 4235-37

Vsakdanja potreba vsakega gospodarja. V teh čevljih se počutite udobno, s to neverjetno nizko ceno pa dajemo priliko, da jih vsakdo lahko kupi.

Vrsta 1195-03

Tudi moda je zastopana pri teh čevljih. K lahni poletni obleki morete izbrati čevlje bele, sive ali drap-barve, okrašene s paspuli raznih barv.

Vrsta 2145-09

Evo jih tudi s športno peto v vseh barvah. Fino češko platno trpežen podplat, eleganten okusen čevlj za vsako priliko, za urad, šport, izlete, tenis in morsko obalo.

Vrsta 4737-76

Specijalni tenis čevlji z debelim podplatom iz predelane gume. Nosijo se z obleko, na morskem obali so pa vsakdanja potreba. Moški in ženski po isti ceni.

1000 Din plačam

ako kurjib-čes, bradavic, trde kože, bul itd. ne od stranite v 3 dneh z **RADIO BALZAMOM**

Hvalečnoročnem Vam zahvaljujem za Vaš čudežni balzam in prosim še 3 lonček za prijatelje. — Hvaležni Nemes Franc. Budimci št. Prekmurje.

Na velesejmu Paviljon H 306 (znotraj) Po pošti pošljem franko: 1. lonček 10 Din (predplačilo). Povzetje 18 Din, dva 28, tri 38 Din.
R. Cotič, Ljubljana VII (Siska) Kamniška ul. 10 a.

Poravnajte naročnino!

Birmanska darila

kupite poceni in dobro pri trvdki

H. SUTTNER
Ljubljana 1

Prešernova ulica št. 4

Razpošilja se na vse kraje Evrope, Amerike, Afrike, Azije in Avstralije. Lastna protokoliirana tovarna ur v Švici. Ure v vseh cenah od Din 44— naprej. Št. 120. Kovinasta anker ura Din 44—, s sekundnim kazalcem Din 78—.

Št. 1. ... Din 58—, s sekundnim kazalcem Din 94—, št. 125. Budilna ura 16 cm visoka Din 49—, z radijem Din 76—. Zahtevajte veliki ustrojeni cenik zastoni in poštnine prosto od

H. SUTTNER, LJUBLJANA 1

Poiščite ga na letošnjem ljubljanskem Velesejmu!

Pravkar je prišel iz Anglije

LISTER

in se Vam ponuja za hlapeal

Lister

Vam reže krmo, mlati in melje žito, žaga drva, črpa vod o dviga bremena, goni sploh vse gospodarske in obrtniške stroje brez prestanka vedno z enako močjo.

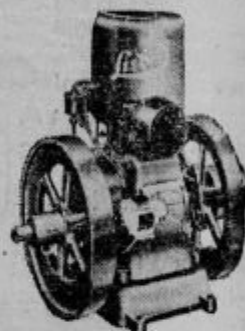
Svoje delo opravi v najkrajšem času in nadomesti celo vrsto delavcev.

V službi je zvest, vstrajen in dela neprestano pri največjem naporu vsaj 20 let!

Bolan ni nikoli, je močan, tih in prime za vsako delo.

Zadovoljuje se s trdim ležiščem kjerkoli in ne rabi več kot nekaj žlic bencina na uro za delo, ki ga opravi jako močan konj. Le enkrat ga je treba kupiti, potem je Vaš, dela Vam skoraj zastoni in se Vam tisočkrat izplača.

Lister-motor, ta najcenejša delovna moč je vedno na razpolago pri trvdki

Fr. Stupica

železnian in znoga poljedelskih strojev ter monopolna zaloza razstavlja v Ljubljani, Gospodarska c. 1

XI. VELESEJEM V LJUBLJANI

30. MAJA DO 8. JUNIJA

Največja tovarna prireditve v državi. / 40.000 m² površine, 10 razstavnih zgradb, preko 750 razstavljalcev iz tu in inozemstva / Tovarniške cene vseh vrst blaga.

SPECIJELNI ODDELKI: VSAKOVRSNI STROJI ZA OBRTHIKE, POLJEDELSKI STROJI, POHISTVO, AVTOMOBILI, TEKSTIL, USNJE, PAPIR

Stanovanja preskrbljena

Obsežno zabavišče

50% popust na železnih

Legitimacije po Din 30— prodajajo denarni zavodi, železniške postaje, trgovske in obrtniške organizacije, velesejmski urad

Posetite velesejem!

Izplača se Vam!

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

Brzjavni naslov:
GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (Miklošičeva cesta 10)

Telefon št. 2057, 2470, 2979

Vloge nad Din 500.000.000

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Kapital in rezer. nad Din 16.000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tu- in inozemstvu